

КРОЗ ВЕКОВЕ

На Северном полу

„На Северном полу налази се место где се скупљају сви морски таласи да би ишчезли у заједничком бездану. Четири велика острва опасују ту површину, а раздвојена су једно од другог дубоким каналима који одговарају морима што одатле по-

лазе. Огромна, потпуно црна стена која има тридесет три метра у обиму, издиже се на самом полу. Злосрећни бродови који се усуђују да крену према овим местима бесповратно пропадају, сем ако им којим случајем не помогне погодан ветар“.

Овај опис Северног пола не потиче, разуме се, из пера истраживача Пирија или Кука. Одломак је узет из „Скраћеног упутства учених“ које је написао оксфордски калуђер Џејмс Киопе Болдик 1605. године.

Змај у затвору

У Кини је некад код сујеверних био обичај да се у доба дуготрајне суше начини огроман змај од хартије да би представљао бога кише. Ако киша ипак дуго не би пала, проктели би тобожњег змаја и поцепали га на комаде, а често би и самом богу кише отворено претили. Понекад би му јавно одузели

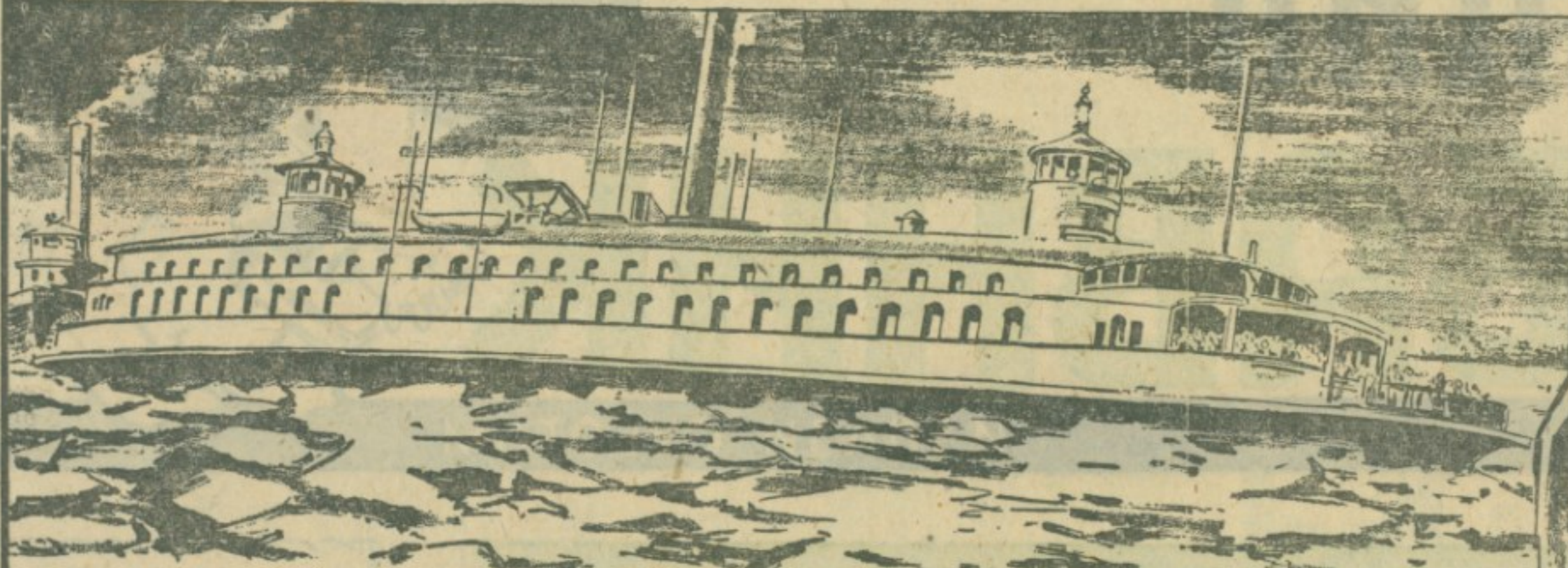

ранг божанства, али ако би киша пала бог би царским указом био унапређен у виши ранг. Слично се догађало и за време непрекидних киша.

Априла 1888. године мандарини у Кантону молили су се богу Лунг Вангу да заустави падање кише. Кад то није помогло осудили су га на пет дана затвора.

Пушовање Герасима Зелића. Занимљивости о ваздушном океану. Седам лица — један човек. Најгана јусарско инездо. Смели скок. Јапански бишлси. Вести са сликама. Анејдоше.

Ripley's Веровали или не!

ХЕРОЈСКО СПАСАВАЊЕ

КАПЕТАН ТОМАС А. СКОТ, ЗАПОВЕДНИК ТЕГЛАЧА „УДАНИЦА“ ПРИТЕРАО ЈЕ СВОЈ БРОД УЗ ЈЕДАН ПУТНИЧКИ ПАРОВРОД, КОЈИ ЈЕ, СА СТОТИНАМА ЖЕНА И ДЕЦЕ ТОЛУО У ЊУЈОРШКОМ ЗАЛИВУ. ОН СЕ ПРЕБАЦИО НА ЊЕГА И СОПСТВЕНИМ ТЕЛОМ ЗАЧЕПИО ОТВОР КОЈИ ЈЕ НАСТАО У СУДАРУ ПАРОВРОДА С ЈЕДНИМ ДРУГИМ БРОДОМ. СКОТ ЈЕ ЈЕДВА ПРЕЖИВЕО ЗАДОВИЖЕНЕ ОЗЛЕДЕ, АЛИ СУ ЗАХВАЉУЈУЋИ ЊЕГОВОМ ХЕРОИЗМУ СВИ ПУТНИЦИ СПАСЕНИ (30. ЈАНУАР 1870)

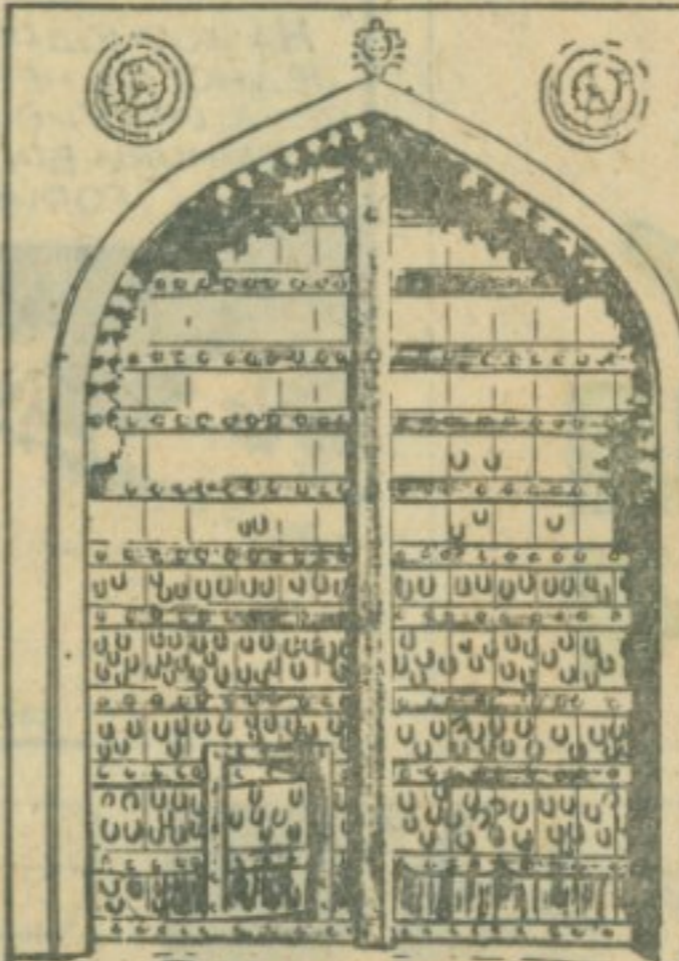
НАЈВЕЉИ ИГРАЧ ШАХА У ИСТОРИЈИ

ВОЛФГАНГ ФОН КЕМЛЕЛЕН ИЗ СЛОВАЧКЕ КОНСТРУИСАО ЈЕ 1783. МАШИНУ КОЈА ЈЕ ИГРАЛА ШАХ И КОЈА НИКАД НИЈЕ БИЛА ПОБЕЂЕНА МАДА ЈЕ ИГРАЛА СА СВИМ ВОДЕЋИМ ШАХИСТИМА СВОГ ВРЕМЕНА

СЛОНОВУ СУРАУ ПОКРЕКЕ 40.000 МИШИЦА

© King Features Syndicate, Inc., 1964. World rights

Сламеник понима

ВРАТА МОШЕЈЕ У ФАТЕХПУРУ (ИНДИЈА) ВЕЋ 362 ГОДИНЕ КРАСЕ ПОТКОВИЦЕ ПОНИЈА НА КОЈИМА ЈЕ ВЛАДАР АКБАР ИГРАО ПОЛО!

МЕРИ ХОЊИВУД

ИЗ ЛИНКОЛНА, У ЕНГЛЕСКОЈ, КОЈА ЈЕ УМРЛА 1605 У 78 ГОДИНИ ОПРОСТИЛА СЕ НА СМРТИ ОД 367 ДИРЕКТНИХ ПОТОМАКА У ПОГРЕБНОЈ ПОВОРЦИ ИШЛО ЈЕ ШЕСНАЕСТОРО ЊЕНЕ ДЕЦЕ, 114 УНУКА, 228 ПРАУНУКА И 9 ЧУКУНУКА — ЗА ЧИТАВОГ ЊЕНОГ ЖИВОТА ОД СВИХ ЊЕНИХ МНОГООБРОЈНИХ ПОТОМАКА НИЈЕДАН НИЈЕ УМРО

ЗАНИМАЈИВОСТИ О ВАЗДУШНОМ ОКЕАНУ

На висини од 80 км изнад Земљине површине утврђено је помоћу ракета постојање ветрова са брзином од 640 км на час!

Укупна тежина атмосфере износи 5 144 428 000 000 000 000 тона! То ипак представља само милионити део тежине наше планете!

У кубном сантиметру ваздуха има 30 000 000 000 000 000 молекула гасова који се налазе у саставу ваздуха. Нор мално развијен човек за време мировања одједном удахне 10 000 000 000 000 000 молекула.

САМОУСЛУЖИВАЊЕ

Слончету из зоолошког врта у америчком граду Индианополису нису потребне услуге чувара врта. Он сам сурлом дохвата бочицу од пластичне масе и без помоћи са стране успева да њену садржину излије себи у грло.

лекула разних гасова из ваздуха.

Када би се сав ваздух у атмосфери сабио до тврдоће челика око целе Земље лежао би непробојан оклоп — 12,5 м дебљине!

Кубни километар ваздуха при земљиној површини тежак је 1 250 000 тона! Иста запремина ваздуха, али на висини од 170 км — где ваздуха скоро и нема, јер је јако разређен, — тежи свега 60 грама!

Сав биљни свет на нашој планети употреби током године око 550 милијарди тона угљендиоксида, а ослободи око 400 милијарди тона кисеоника!

Најважнији гасови атмосфере — азот, кисеоник и угљендиоксид — улазе у виду различите хране у грађу организма. Када они изумру и распадне се, гасови се поново ослобађају и враћају у атмосферу, образујући тако свој пуни циклус кружења. Трајање оваког циклуса за угљендиоксид износи свега три године, за кисеоник 3 000 година, а за сав азот у атмосфери, којег је и иначе највише, око 100 000 000 година!

Угљендиоксид учествује у саставу ваздуха са свега 0,033%. У океанима и морима има га 50 пута више него у атмосфери!

Струјни ветрови или „ваздушне реке“ су снажни висински ветрови који дувају у уском појасу (до 500 км), али

на великим растојањима. Достигу брзину и преко 500 км на час! Користећи се летом низ струјни ветар један тран-

спортни авион ратног ваздухопловства САД стигао је из Токија у Хонолулу само за 9 часова и 8 минута летања, тј. 7 часова брже од уобичајеног трајања лета између тих градова.

Свака 4 кв. км Земљине површине добијају дневно од Сунца просечну енергију једнаку енергији експлозије атомске бомбе бачене на Хиросиму!

Просечни састав гасова које избацује хавајски вулкан Халемауау састоји се по запремини: 68% од азота, 13% од угљендиоксида, 8% од

азота, док остатак отпада на гасове у којима има сумпора.

Када би сав ваздух у атмосфери престао да се креће, била би потребна енергија од око 7 000 000 атомских бомби, која би била у стању да га поново покрене или енергија свих електричних централа у САД коју оне произведу за 100 година!

Енергија једног урагана може достићи енергију једнаку експлозији 30 000 атомских бомби! Није ни чудо што је у току II светског рата један снажан ураган навео „пораз“ трећој пацифичкој флоти САД: три брода су потонула, 21 је тешко оштећено, а у разбеснели океан таласи су однели 146 авиона и 763 морнара и официра!

Проучавањем квалитета ваздуха једном је било утврђено да у кубном метру ваздуха има: преко 7.000 бактерија у учионици, 4.200 у метроу, 2.800 у позоришту и 700 на улици. Само при једном кишању може се избацити до 200.000 бактерија!

Ако би 5.000 жена разговарало преко телефона пуну годину дана, онда би сва утрошена звучна енергија била довољна да загреје до кључања 4 литра воде! При обичном разговору 10.000.000 људи ослобађа се енергија једнака оној која се троши у електричној сијалици од 100 вати.

Метеори (мала небеска тела) улећу у Земљину атмо-

феру брзином од 11,2 до 64 км у секунди! Због трења са ваздухом метеори се обично западе на висини од око 100 км. Већина их је незнатне величине, те тренутно изгоре и угасе се на висини између 60—70 км изнад Земљине површине. Приближно од 20 000 000 метеора један је толико велики да не изгори у атмосфери, него је у стању да падне на Земљу. Такав метеор се назива метеорит!

Сваког минута у природи испари око милијарду тона водене паре, а иста толика тежина кише и снега падне на Земљину површину!

КОБРА И МАГНЕТОФОН

У Индији је недавно изведен занимљив опит. Звучи флауте, којима индијски факири маме кобре, били су снимљени на магнетофонску траку. Опасна змија је и по звуцима са магнетофона с великим „одушевљењем“ изводила своју игру.

Обавештење читаоцима

Од Нове године „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ почеће да излази на 16 страна по цени од 40 динара примерак.

Нове четири стране биће пријатно изненађење за наше многобројне читаоце од 7 до 77 година.

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ је једини лист који од 1957. године није мењао цену, иако су у том периоду цене услуга и материјала као и лични доходи више него удвостручени.

Због свега овога уредништво „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ присиљено је да цену „ПОЛИТИКИНОМ ЗАБАВНИКУ“ почев од 679. броја, који излази 2. јануара 1965. године, повећа за 40 динара.

Повећање цене надокнађује се повећаним бројем страна и материјалом који ће у току године бити још разноврснији у духу жеља изражених у писмима наших читалаца.

СЕДАМ ЛИЦА- ЈЕДАН ЧОВЕК

СТАР-КОМИЧАР ТОНИ РЕНДАЛ ИГРА СЕДАМ УЛОГА У ЈЕДНОМ ФИЛМУ. У ФИЛМУ „СЕДАМ ЛИЦА ДОКТОРА ЛАО“ ТОНИ СЕ (СЛИКЕ ОД ГОРЕ НА ДОЛЕ) ПРЕТВАРА У ЧАРОВЊАКА МЕРЛИНА, МЕДУЗУ, ЛЕГЕНДАРНОГ СНЕЖНОГ ЧОВЕКА, АПОЛОНА, КИНЕЗА ДОКТОРА ЛАО, ПАНА, И НА КРАЈУ У САМОГ СЕБЕ.

Н ова, 1965. година је на прагу. Старе календаре ћемо заменити новим, али ће се мало ко сетити да нова година треба да почне тек 21. марта.

Наш календар једна је од најзанимљивијих појава људске историје, а у исто време, унеколико, и људске конфузије. Стари Вавилонци су, вероватно, били први народ који је схватио да се Земља окреће око своје осе. Они су поделили трајање дневне ротације у дванаест периода по је дан сат, јер су бројали на тучета, а не по декадном систему као већина народа данас у свету.

Вавилонци су нам дали и не деље — тј. седмице. Они су седам небеских тела, за које се онда знало, сматрали божанствима. Имена тих небеских тела дали су данима у недеље. Та небеска тела била су: Месец, Марс, Јупитер, Венера, Сатурн и Сунце. Доцније, у току историје, та имена добила су свој коначан назив. Примера ради: данашњи енглески назив понедељак — Monday, у свом корену има

ИСТОРИЈСКА КРАЂА

англосаксонски назив Монадаг, тј. дан месеца. На француском се понедељак каже: lundi, јер француски језик припада латинској групи и има латински корен.

Као што је трајање дана подешено на основу трајања једне ротације Земље око своје осовине, тако је и дужи на једне године подешена према трајању једне ротације Земље око Сунца. Пошто због кретања Земље око Сунца настају различита годишња доба и на тај начин година се дели на важне периоде, то изгледа да би година требало да почне од почетка тј. од 21. марта, првога дана пролећа, а не усред зиме.

Међутим, период од једне пролећне равнодневице до следеће траје 365. дана, 5 сати, 48 минута и 46 секунди. Овај „вишак“ у сатима, минутима, секундима додаје се пре

ступним годинама. Али, то је већ друга прича.

Већина примитивних календара била је састављена према Месецу. Они су скоро сви имали по 12 лунарних месеци. Али, лунарни месец траје свега 29 $\frac{1}{2}$ дана. И Римљани су имали једном календар који је имао 12 лунарних месеци, што је значило укупно 354 дана. Због тога су додавали сва

ке друге године по један месец, да би држали „корак“ са годишњим добима.

Тада се Јулије Цезар појавио на „календарској сцени“. Он је напустио лунарни месец и издао декрет по коме година почиње пролећном равнодневицом и траје до следеће пролећне равнодневице. Он је одредио да март, мај, квинтилис, септембар и новембар имају по 31. дан а сви други месеци по 30 дана, изузев последњи месец — фебруар који је имао 29 дана, односно 30 у преступним годинама. Месец квинтилис Цезар је назвао по свом имену — Јул. Касније се појављује прича да је цар Август месец секстилис назвао по себи. И даље: да не би „његов“ месец изостајао иза Цезаровог месеца — јула — прича се, да је он „украо“ један дан од фебруара и додао га на 30 дана у августу.

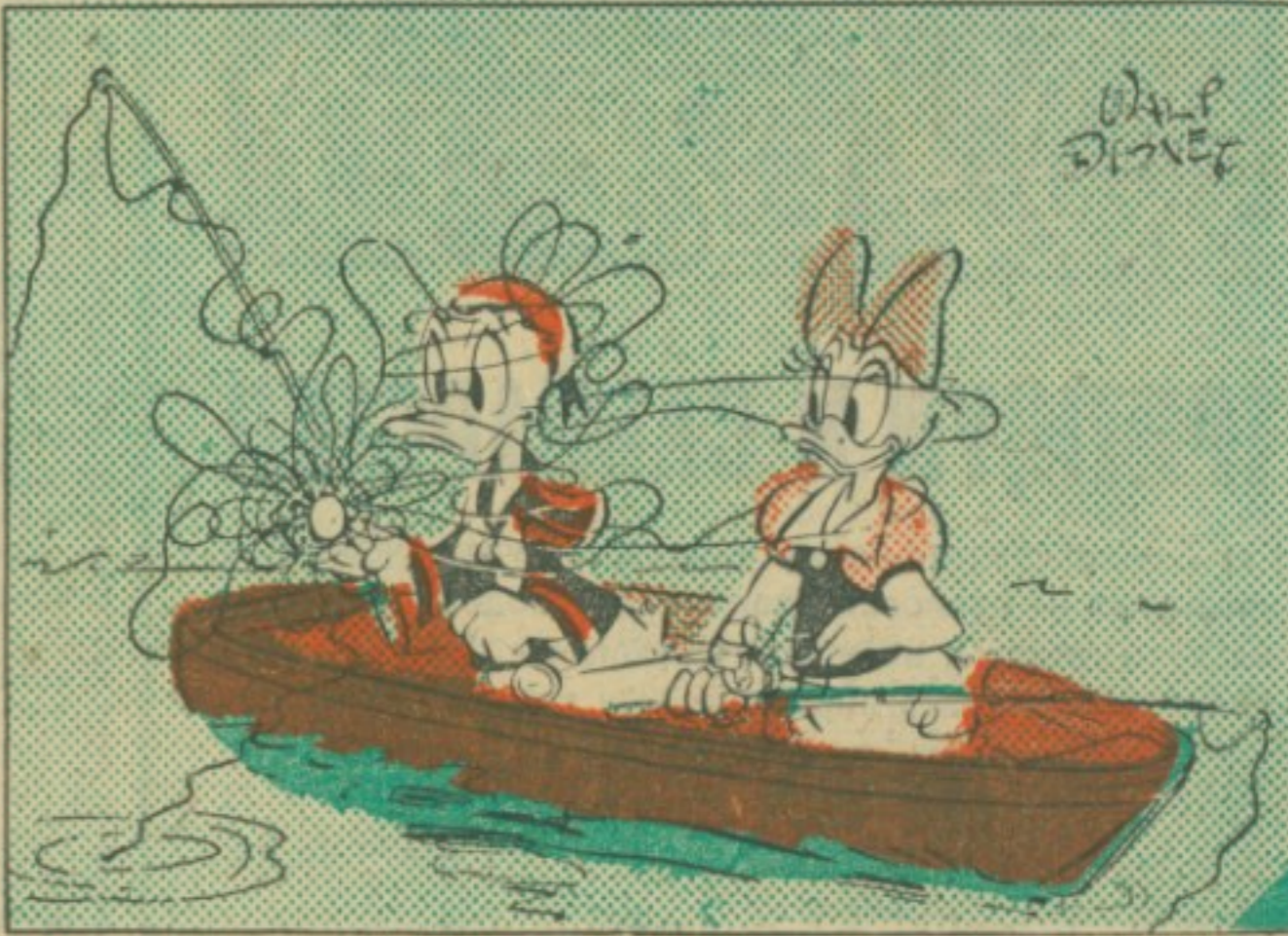
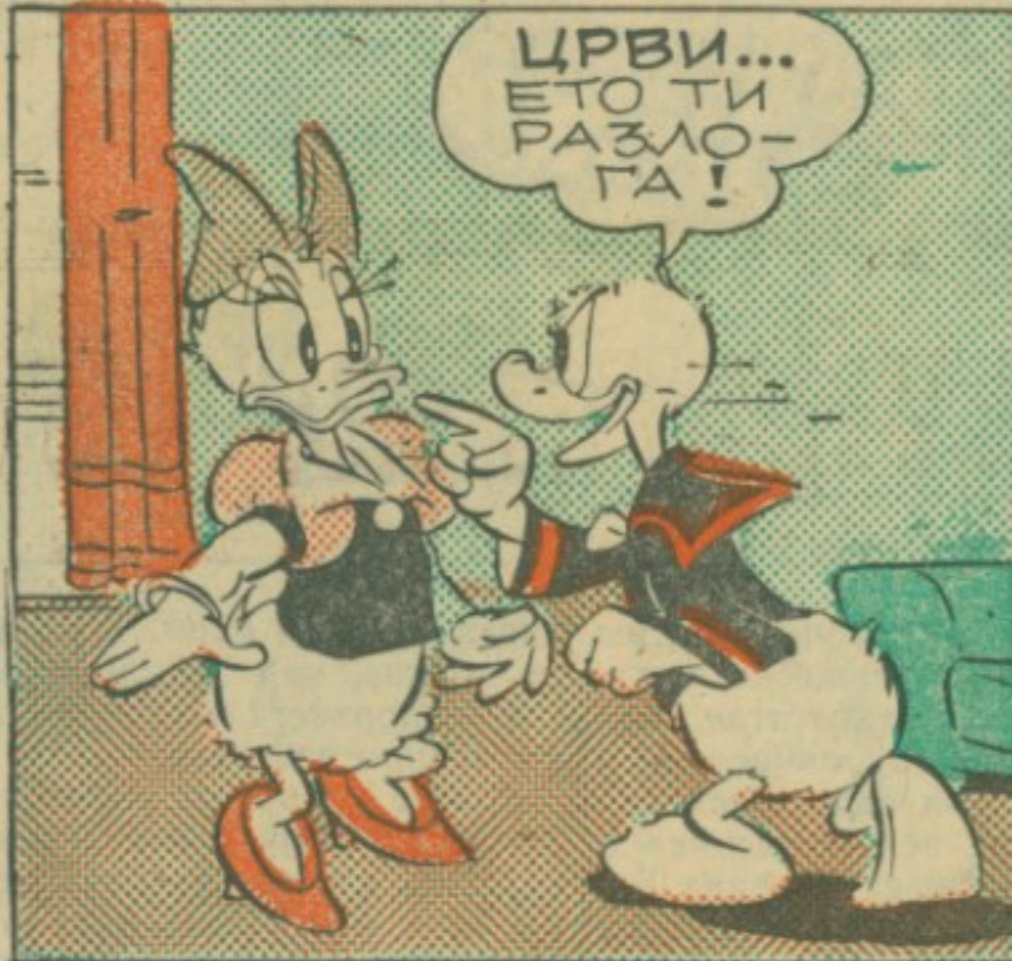
И ето, тако, легенда каже, то је узрок зашто септембар, април, јун и новембар имају по 30 дана. Сви остали месеци имају по 31 дан, изузев „несрећног“ фебруара који је био „покраден“.

У сваком случају, Јулије Цезар својом преступном годином није извршио потпуно правилну коректуру. До 1582. године његов календар је „отишао унапред“ за десет дана. Тада је папа Грегорије установио Грегоријански календар, који је и данас на снази. Он је унео исправке у систем преступних година и одредио да година почиње са 1. јануаром уместо мартом.

Стара имена из доба Римљана су остала, па је и то разлог због кога девети, десети, и дванаести месец имају, у ствари, имена „седми“, „осми“, „девети“ и „десети“ месец. Примера ради, да почнемо од првог. Месец септембар по новом календару није више седми месец, него девети, али се он и даље зове септембар и тако даље.

ЗЕЛЕНЕ ЗВЕРИ

Власник једног врта на југу Француске преобразио је свој врт у зверињак. То је остварио помоћу обичних вртларских маказа. Жбуњу и дрвећу дао је облик гуски, петлова, коња са јахачем и тако даље.

Напад

НА ГУСАРСКО ГНЕЗДО

Била је мркла непрозирна ноћ. Једна тајна британска поморска фрегата нечујно се прикрадала ушћу реке Лоаре. Пловила је лагано и неприметно под командом британског командора Рајдера. Фрегата је долазила са југа и десет минута пре заказаног времена за акцију нико је није приметио. Немачки лучки рефлектори су неуморно обасјавали ову малу француску луку Сен Назер, на западној обали Француске.

Британски командоси, који су се налазили на бродовима фрегате, били су спремни да се искрцају на обалу. Неколико ноћи пре ове, 28. марта 1942. године, извели су десетак вежби на обали Енглеске и свако је сада знао свој задатак.

Сен Назер је била тајна немачка лука, чија је дужина од 350 и ширина од 50 метара, изванредно скривала највећи немачки ратни брод „Тирпиц“, који је био прави гусар Атлантика. Дно ове луке било је пуно бетонских склоништа за немачке подморнице, са најмодернијим уређајима за снабдевање горивом скоро целокупне немачке атлантске флоте.

„Тирпиц“, „Гнајзенау“ и „Шархорст“ — немачки ратни бродови задавали су велике бригае британској ратној морнарици. Британски поморски обавештајци прибавили су све податке о луци Сен Назер и ставили их на располагање својој морнарици. Остало је само питање: на који начин задати Немцима ударац који би им до краја рата остао тежак.

Лорд Маунтбатен дошао је на спасоносну идеју. Послужио се лукавством из 1918. године, када је немачким лукама у Остендеу и Зебригу нанета велика штета. Припреме су одмах почеле. Стари разарач „Кампелтоун“ није био више у употреби британске морнарице. Онако искљученог и заборављеног понова су довели у луку, опремили га спе-

цијалним челичним оклопом, преуредили га споља као немачку подморницу и натоварили са три тоне експлозива.

Челична врата су пробијена

На челу Рајдерове фрегате пловио је „Кампелтоун“. Око 1.22 часа по поноћи, на прилазу ушћа Лоаре, фрегату је приметила немачка дежурна подморница и одмах јавила немачкој одбрани луке Сен Назер. Обалске батерије тешких топова биле су спремне.

На улазу у луку налазила су се огромна челична врата, која су се отварања електричним путем. Немци су имали тачно време кад ће који брод или подморница стићи овде и тада би лука била отворена. Командор Рајдер се одмах послужио тајном сигнализацијом, коју су прибавили од немачке луке команде, да му дозволе улаз у луку. Немци су сигнале ухватили, али су ћутали.

У луци је одмах дата узбуна. Време је пролазило, а стари разарач „Кампелтоун“ није се није три тоне експлозива и дириговани упаљач. У 1.34 часа разарач са експлозивом требало је да уђе у луку постројења и да у 2 часа после поноћи баца у ваздух целу луку и разбије сва подморничка склоништа и уништи подморнице, које су се овде затекле.

Торпедни чамац из Рајдерове фрегате припремао је лансирање торпеда на челична врата. Али то би само више уверило Немце да се ради о нападу на луку. Командор је донео другу одлуку: „Кампелтоун“ је пуном брзином налетео на челична врата луке и својим оклопом их скоро потпуно збрисао, без велике гужве. Сада се фрегата од 24 дрвена бродича увлачила у луку.

Ниска магла није дозволила рефлекторима да се пробију и да осветле фрегату. А сви бродичи су били тако преуређени да су потпуно верно личили на немачке подморнице.

Прве топовске салве су проломиле ноћну тишину. У почетку су немачки војници били у недоумици зашто пуцају на „своје“ подморнице, али

БРИТАНСКИ КОМАНДОСИ У ЛУЦИ СЕН НАЗЕР. ОБАВЕШТАЈЦИ САЗНАЛИ ЗА ТАЈНЕ СИГНАЛЕ, ЕКСПЛОЗИЈА ЗАКАСНЕЛА. ОПЕРАЦИЈА „ШАРИЈА“ УСПЕЛА

су касније отворили жестоку ватру.

Командоси су се искрцали

У луци је одједном настао прави хаос. Са обале и са бродова се пуцало. Сирене су непрекидно завијале. Командоси су се одмах искрцали на обалу. Почела је жестока борба. Пробили су се према командним уређајима за гориво и према огромним резервоарима нафте и бензина. Немци су се очајнички бранили. Они су знали да би их експлозија резервоара однела у ваздух заједно са доком.

„Кампелтоун“ је и поред немачке артиљеријске ватре, дошао до самог дока. До планиране експлозије било је још 11 минута. Неколико ракета бачених у ваздух значило да је се командоси повуку, укрцају на бродове и напусте луку. Минуту су одмичали, а борба на обали се појачавала. Од 277 бораца Друге групе командоса повукло се само 68. Још неколико бачених ракета и сигнал за повлачење — али се више нико није вратио.

Фрегата је под жестоком топовском ватром полагала у луци мине и повлачила се. Вапај за борцима на обали није помогао. Остало је још четри минута до експлозије. Борци који су остали на обали нису се вратили. Борба се чула још дуго, док је фрегата нестала у помрчини Атлантике.

Немци нису ни слутили шта ће их задесити за неколико тренутака, а они који су се борили на обали гледали су свој спас у експлозији. Војне је прошло, а до експлозије није долазило. Борба на обали трајала је све до зоре, а лука је остала цела.

Хаос у Сен Назеру

Пред свануће 28. марта чоу се још понеки пуцањ. Немци су зажали за једном шансом. То им је пребачено и од највишег војног руководства. Специјалним уређајима у луци могао се регулисати водостај. За кратко време могао се смањити водостај и Рајдерова фрегата би овде и остала, јер је цела лука била подешена као савремени кесон, у коме се вода регулисала према дубини газа бродова.

Док се напуштени „Кампелтоун“ чешао о док, Немци су га следећег дана опрезно посматрали. Тек негде око 14 часова, екипа од 120 немачких војника, официра и стручњака, попела се на стари разарач и дуго га испитивала. Претраживали су сваки кутак, али нису могли да продру до експлозива. Тако је овај разарач за њих остао тај на све до 15.30 часова.

Одједном се проломиле страшна експлозија. Брод је заједно са Немцима нестало. Огроман водени стуб сручио се назад и све се утишало. Бетонска постројења под водом нестала су и ниједна подморница није изронила. Кољу тови уља и нафте извирали су са дна луке. Од подморница су остале само олупине.

Само што се ова експлозија смирила и оставила за собом пустош, једна за другом почеле су да експлодирају ми-

не које је Рајдерова фрегата положила. Магла је већ затварала видик и сумрак се хватао.

Немци су мислили да је дошло до поновног искрцавања британских командоса, па су отворили јаку ватру. Од радника организације Тот, који су радили на рашчишћавању лучких постројења, помислили су да су енглески војници. Радна одела ових људи била су слична енглеским војним униформама. Немци су налетели на њих и све их побили. Неколико минута касније,

борци француског покрета отпора, који су очекивали експлозију да би учествовали са командосима у борби против Немаца, мислили су да је искрцавање командоса почело, па су напали Немце с леђа. Они су мислили да акција командоса тек сада почиње. Нису ни знали да је експлозија разарача била затајила.

Сада је тек дошло до општег хаоса. Није се знало ко на кога пуца. Немци нису више имали ни у ког поверења. Пуцали су једни на друге и међусобно се тукли. Затечени у овом општем хаосу како се међусобно убијају, борци покрета отпора су упали међу њих и побили им све официре и велики број војника.

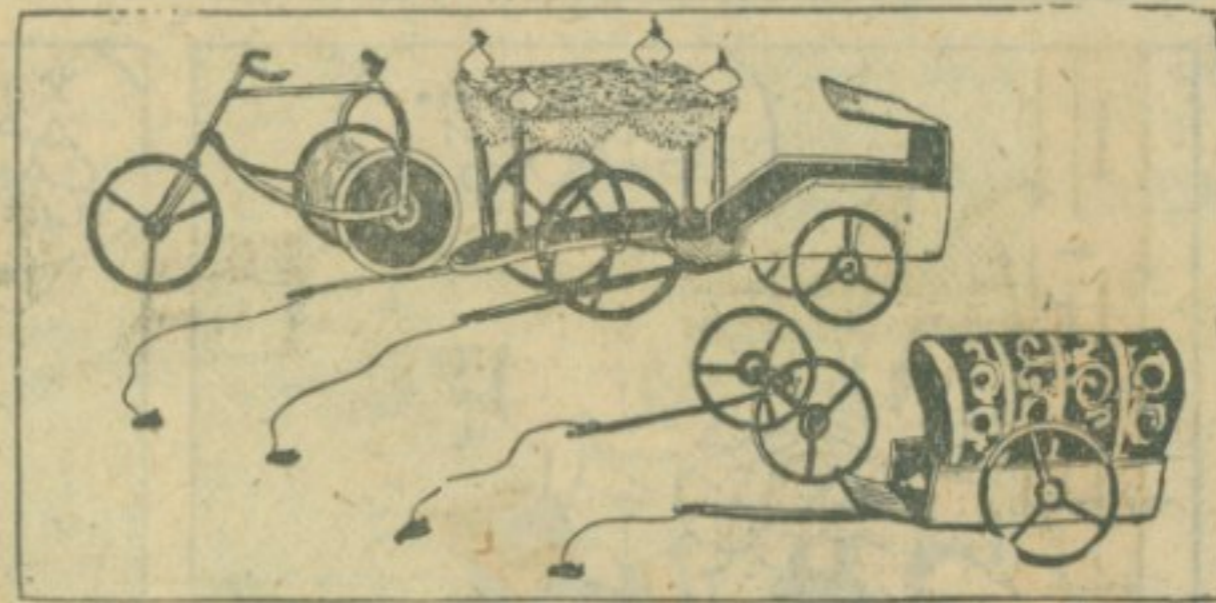
Енглеска морнарица је тек касније сазнала шта се све до

годило. Лука је била неупогребљива до краја рата и Немци је више нису користили. Немачки ратни бродови и подморнице имали су велике тешкоће да се снабдевају горивом. Циљ ове акције био је постигнут. Немачки ратни брод „Тирпиц“ се више није појављивао на Атлантику, а то је енглеској морнарици и био циљ.

Жртве које су командоси дали нису биле узалудне.

Командор: чији у морнарици из међу пуковника и вицеадмирала. Командос: специјална јединица произвољне јачине. Уобичајено је да се по овом називу и борци зову: командоси.

Циркус Тиволи

грач и голман и... лопта. Цр на тачка скаче с једног краја поља, на други и незадрживо улеће у капију. Гол... По свим фудбалским правилима, у другом полувремену мењају се стране и, најзад, утакмица се завршава нерешеним резултатом.

Сопственици овог јединственог циркуса у Европи су дресерка бува Елза Керби и њен муж. О својим питомцима Елза Керби прича са одушевљењем. Они тешко подносе општу промену атмосферског притиска, тако типичну за Копенхаген. Кад је време рђаво, буве се брже замарају и треба их чешће мењати. Кад због старости која од питомца више не може да се појављује у циркуској арени, њу не убијају; своју природну смрт дочека у нарочитом ковчићу где јој је и храна обезбеђена. Елза Керби не уме да поткује буву. Али, зато уме да јој веома спретно набаци на шију ам од платинске жице и да је упрегне у кочије. При томе пинцетом барата вешто као часовничар.

Бува, она обична досадна бува, не може се пожалити на недостатак пажње према својој личности, и то не само од стране санитарних органа, већ и песника и музичара. Њу су опевао Бетовен и Мусоргски у „Песми о буви“; о дресираним скакачима писали су Хофман и Андерсен.

У Данској и данас живе наследници оног „бувљег професора“ о коме је пре једног века писао Андерсен. Њих могу жете видети и упознати у циркусу Тиволи — ако вас пут кадгод нанесе у Копенхаген.

Подциркуском куполом око паном светлошћу, на једном узвишењу у самом центру, налази се округла арена покривена снежнобелим папиром. Циркус се брзо пуни публиком. Арени прилази укротитељница. Уместо бича, она у руци има — пишћету. Отворивши сандучић, она пинцетом извлачи прву артистичку и представља је публици: мис Бабета...

На врату дресиране скакачице налази се дугачка жица на коју је натакнута китњаста леза. То је на првом месту — лепо, а на другом — безопасно за посматраче: у таквом „огртачу“ уметница не може да побегне из мањежа.

Програм представе је динамичан, као скокови бува. Прва тачка: Самсонова породица — он сам, његова жена и деца — вуку колица. Како поносно обавештава њихова укротитељница, сваки артист вуче терет 200 пута већи од своје сопствене тежине.

Индивидуалну вештину приказује бубица-жонглер која ножицама котрља прилично велику куглу. Ову тачку гледаоци посматрају кроз увеличавајуће стакло. Али, буве које окрећу рингшип и тркају се између себе — могу се посма-

ТРИТИЈУМ И СЛИКАРСТВО

Луминисцентне боје у чији састав улазе једињена тритијума — радиоактивног изотопа водоника — веома дуго светле и потпуно су безопасне. Боја која садржи радијум већ после 6 месеци губи 60 одсто својих светлећих особина, а тритијумова боја свега 8 одсто. Период полураспадања тритијума износи 12 година. Поред тога, тритијум претежно излучује безопасне бета-честице.

ДА БИ ДУХОВИ ОЖИВЕЛИ

Духови, авети и сабласти — то су, по мишљењу туриста, нарочито америчких, обавезни и најзанимљивији атрибути старих енглеских замкова.

Један предузимљиви Лондонац дошао је на идеју да сними на плоче и магнетофонске траке узлахе, стењање, јецаје, звекет ланаца и сличне звуке карактеристичне за „авети“, да би их помоћу система скривених микрофона репродуковао у одајама и ходницима старих дворца. Овај проналазак има много успеха, нарочито код туриста који желе да доживе „узбудљиве ноћи у дворцу са духовима“.

СМЕЛИ СКОК

НА ВРХУ ЛЕСТВИЦА

буре". За време лета Хенри савија ноге и руке. Приликом пада у воду главну улогу играју његови стамачни мишићи који приликом удара о површину воде „одскачу“ као да су од гуме и тако се ублажава пад.

Као дете без родитеља Хенри је морао да се сам пробија кроз живот. Кад је мало поодрастао, ступио је у један циркус, где је почео да приказује своје вештине скакања. Прво је скакао са малих висина, па је најзад успео да скочи са висине од 21 метар. Сада, у својој 55. години, он ретко скаче са веће висине од 15 метара, али сматра да ће бити у стању да упражњава овај „спорт“ још десет до 15 година.

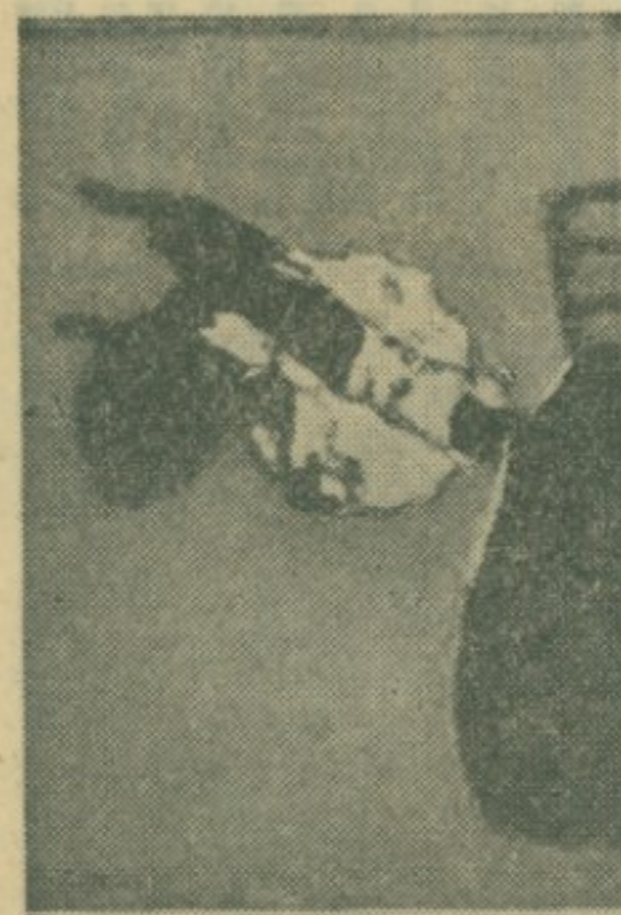
„Човек-буктиња“

Међутим, скокови са велике висине у плитку воду ни-

ТЕШКО ЈЕ ПОВЕРОВАТИ ДА ЧОВЕК КОЈИ СКАЧЕ СА ВЕЛИКЕ ВИСИНЕ У ПЛИТКУ ВОДУ ИЛИ КОЈИ СКАЧЕ КАО „ЧОВЕК-БУКТИЊА“ МОЖЕ ОСТАТИ ЖИВ. АЛИ, И ТО СЕ ДЕШАВА. СКОК СА ВИСИНЕ ОД 20 МЕТАРА У БАЗЕН ДУБОК 60 САНТИМЕТАРА.

су једини специјалитет овог смелог човека. Једно време он је очаравао људе као „човек-буктиња“. За овај подвиг требало је још већа висина и дубља вода.

Скокови са велике висине увек су привлачили људе велике храбрости. Колико је

СКОК С ТОРЊА

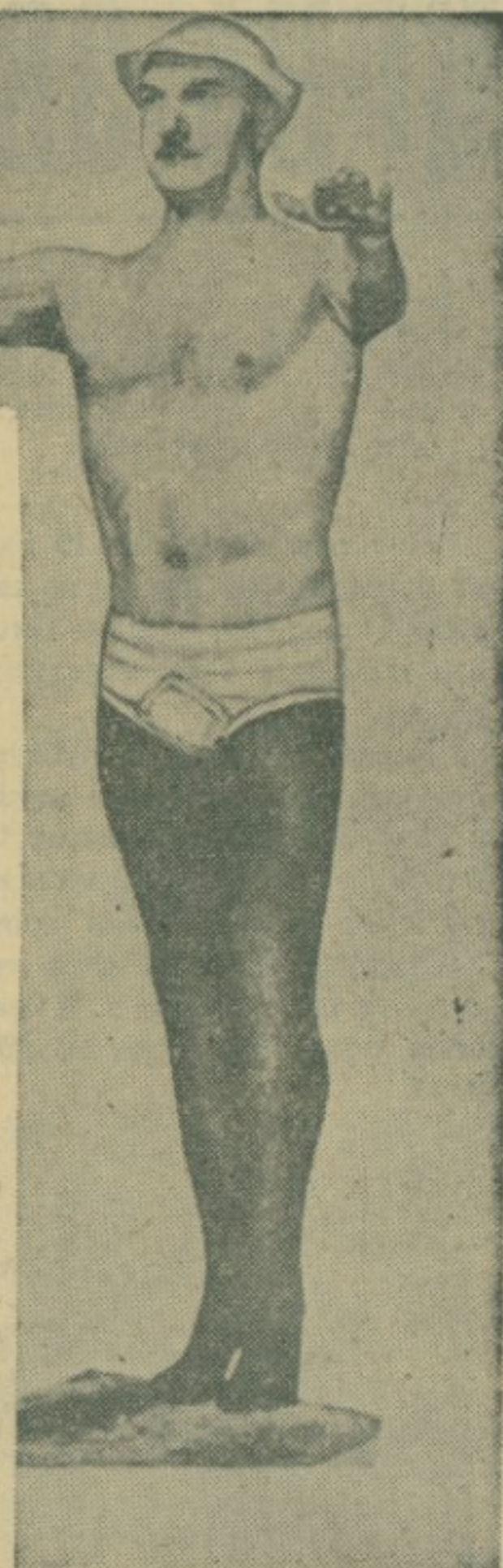
ЛЕТ КРОЗ ВАЗДУХ

пријани 1955. године у Панаму. Хенри није никада скакао са тако велике висине; његова највећа висина била је 25. метара у базен дубок највише до 2,5 метра.

Скокови „човека-буктиња“ доста су опасни. Пред сами скок Хенри мора да се добро покваси, разуме се то публика не види. Тако мокар погне се уз мердевине одакле треба да скочи. Квашење тела је неопходно да кожа не би изгорела, јер вода ствара неку врсту заштите.

Горе, на врху, смелог скакача чека његов помоћник са пешкиром умоченим у бензин. Помоћник му веже пешкир за рамена и купаће га љице, а онда га запали. Све се ради веома брзо.

Чим се бензин упали, појави се пламен који се у току пада све више распламсава. Та слика нарочито је импресивна када се изводи у мрачним ноћима. Хенри лети секунду-две ка води као „човек-буктиња“, док гледаоцима стаје дах. Иначе, Хенри се сада одрекао улоге „човека-буктиње“, јер је јако опасна и захтева веће припреме, те се не може лако изводити на турнејама.

ХЕНРИ ЛА МОТ ВЕЖБА СВАКОДНЕВНО

Многи су имали прилике да виде или да чују како неки одважни људи скачу са велике висине у доста плитке базене. Али, изгледа да је Американца Хенри Ла Мот надмашио све остале. Он скаче са висине од 20 метара у базен воде који је дубок само 60 сантиметара. На први поглед то изгледа немогуће, али он је пронашао специјалан начин скакања — скакање на стомак. Како је могуће да неко скочи са толике висине на стомак и остане жив, кад сви знамо како се негодно осећамо кад скочимо у воду и са најмање висине на стомак. Хенри то постиже захваљујући вежбама, које је почео још у детињству. Пре него што скочи, он удахне неколико пута ваздух, тако да његов доњи део грудног коша и стомак „изгледају као

ДОДИР С ВОДОМ

СТАЛНО СЕ МЕЊА

У Америци се сваке недеље израђује око 40 нових типова различитих апарата. Међутим, Американци примењују да ово обиле електричних и електронских уређаја направљених да би убрзали рад ин-

жењера и техничара, ове само ометају, јер највећи део свог професионалног живота проводе баш у проучавању нових техничких достигнућа која се опет непрекидно мењају.

ЗАНИМЉИВОСТИ ИЗ СПОРТА

★ Фудбал је био познат још старим Грцима и Римљанима. Оба Катона, Јулије Цезар и Марко Антоније били су поклоници ове „божанствене игре“. Фудбал су играли и Египћани. Они су чак и у саркофаге својих преминулих сродника стављали лопте.

★ Прво спортско друштво у Европи било је друштво мачевалаца, основано у Паризу 1554. године.

★ Да би се попео на планински врх висок 1.200 метара спортиста потроши онолико енергије колико би му било потребно да на равном и правом путу превали 50 километара.

★ Нарочитим апаратом, боксерским динамометром, утврђено је да ударац десне руке Џима Филмера, једног од најјачих америчких боксера, „тежи“ 504 килограма, а да при томе брзина покрета руке у рукавици износи 13,6 метара у секунди.

★ Пливачи имају велики капацитет плућа. Ако код неспортисте он не прелази 3,5 до 4 литра, код пливача износи 6 до 7 литара. Разлика у обиму грудног коша при издишању и удисању може да износи код пливача 10 до 16 сантиметара, док је код неспортисте та разлика свега 5 до 8 сантиметара.

ПОТЕРА ЗА ТИГРОМ WALT DISNEY

У ПРВОМ ТРЕНУТКУ ТИГАР ЈЕ УСТУКНУО ПРЕД ЧОВЕКОМ...

А ОНДА ЈЕ ЗАВРААО ОПРЕМАН ДА СЕ УПУСТИ У БОРБУ СА ОНИМ КОЈИ СЕ ИСПРЕЧИО ИЗМЕЂУ ЊЕГА И СЛОБОДЕ...

ШЕРИФ ЈЕ ОПАЛИО ИЗ СВОЈЕ ПУШКЕ ЗА УСПАВЉИВАЊЕ... А ПОМОЋНИК ДРЕСЕРА ПРИТРЧАО ЈЕ С МРЕЖОМ...

СРЕДСТВО ЗА УСПАВЉИВАЊЕ ПОЧЕЛО ЈЕ ДА ДЕЛУЈЕ...

КРОЗ НЕКОЛИКО СЕКУНДИ...

ПОТЕРА ЗА ВАРШЕ НА, СТАРИ... И ТИ СИ ИЗВУКАО ГЛАВУ!

НЕКОЛИКО СЕДМИЦА КАСНИЈЕ У ЗООЛОШКОМ ВРТУ СВЕЧАНО ЈЕ ОТВОРЕНО НОВО ПРЕБИВАЛИШТЕ...

И ТАКО, ДРАГА ДЕЦО, ВАШИ ПРИЛОЗИ СПАСЛИ СУ РАЏИ ЖИВОТ...

... АЛИ, НЕ СМЕМО ЗАБОРАВИТИ ЗАСЛУГЕ ШЕРИФА ВИЛИЈЕМСА!

НЕ-БЕМО!

ОН ЈЕ СПАСАО ТИГРА!

А РАЂА И ЊЕГОВА ПОРОДИЦА КАО ДА ТО ЗНАЈУ!

КРАЈ

ЦРНА ЗВЕЗДА СА ЈАМАЈКЕ

На међународном небу шлагера појавила се нова звезда Милисент Смол. Експерти за шлагере сматрају да Милисент Смол има велике шансе. Она представља неку мешавину између Еле Фиццера и Жозефине Бекер.

Милисент Смол има 16 година. Рођена је на Јамајци. Она потиче из сиромашне породице. Породично презиме Смол значи „мали“, али породица Смол није мала: има 12 чланова.

Пошто је освојила публику у својој постојбини Јамајци, она је одушевила Енглеску и Немачку, а сада обилази Сједињене Америчке Државе, где има десет концерата. Мора да живи по одређеним прописима: не сме да наступа после 22 часа, треба да иде на спавање око 23 часа, а за свако летење авионом осигурана је на око 200 милиона динара.

МИЛИСЕНТ СМОЛ

ЈОШ И ДАНАС ПОРОДИЦА СМОЛ ЖИВИ У СИРОМАШНОЈ КОЛИВИ НА ЈАМАЈЦИ. АЛИ, ЗАХВАЉУЈУЋИ ПРИХОДИМА МИЛИСЕНТ СМОЛ, ЊЕНИ РОДИТЕЉИ, БРАЋА И СЕСТРЕ УСКОРО ЋЕ СЕ ПРЕСЕЛИТИ У ЛЕП СТАН, ПОСЛЕ ДУЖЕ ВРЕМЕНА — ЦРНА ЗВЕЗДА НЕДАВНО ЈЕ ПОСЕТИЛА РОДИТЕЉСКУ КУЉУ, ГДЕ СУ ЈЕ ПОРЕД ЊЕНИХ ПОЗДРАВИЛИ И СУСЕДИ

Човек који много пуши, ради као шофер и живи у Инду-

Да ли сте знали?

рака плућа него земљорадник који не пуши! По подацима Клајда Ора, професора Технолошког института државе Џорџија у САД, обољења од рака плућа у току последњих 20 година повећала су се за 400%!

На Филипинима је једном за 24 часа пало 1168 мм кише, а на Јамајци за 4 дана 2450 мм. Насупрот таквим обилним падавинама, у Перуанској пустињи има места где у току последњих 100 година није пала ни кап кише!

На Земљи је све топлије: у стрижском делу града, пувом току последњих 100 година вегетациони период у Финској више могућности да обоји од

на! Језера на северу европског дела СССР залеђују се 7 дана касније, а ослобађају од леда 5 дана раније него пре једног века! У Кијоту (Јапан) вишње цветају 10 дана раније, док у Токију мразеви почињу 8 дана касније! Око самог Северног пола температура ваздуха у току последњих 25 година повисила се за 0,7 степени!

Неки океанолози тврде да се Северни ледени океан за-ледео тек пре 11 хиљада година и да се ч. вечанство налази пред новим леденим добом!

Због загађеног ваздуха штета појединих градова има

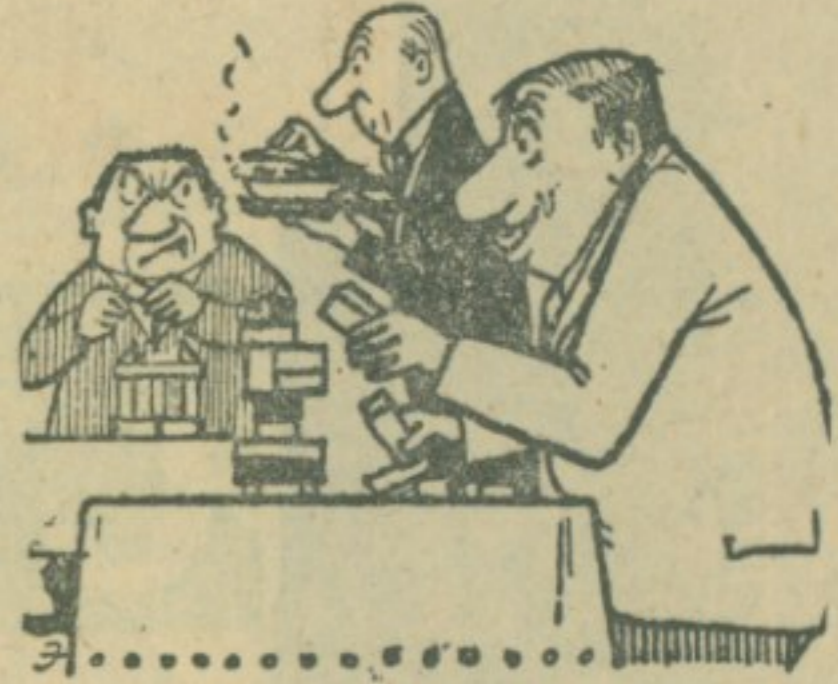
врло велике материјалне губитке који се годишње цене: у Њујорку на 100 милиона долара, у Чикагу 50 милиона, у Питсбургу 10 милиона, у Синсинатију 8 милиона, у Кливленду 6 милиона долара итд. Губици у привреди Велике Британије због истог узрока цене се годишње на 250 милиона фунти стерлинга.

При експлозији водоничне бомбе образује се око 100 радиоактивних елемената, који представљају већу опасност него страховита рушилачка снага саме бомбе. Водонична бомба средње јачине у стању је да зарази радиоактивним материјама територију са површином од 256.000 кв. км — што је управо једнак површини Југославије!

ДОГОДИЛО СЕ У...

... Лос Анђелосу. Једна радња у којој се искључиво продају предмети намењени животињама — кућним љубимцима спремила је за ову зиму, као велику модну новост, одела-костиме за псе, и то у три величине.

... Њујорку. У једном новооснованом ресторану сваком госту келнер најпре донесе на сто — коцке за ређање. Сопственик ресторана тврди да његови гости никад нису нервозни, јер се, док чекају да им се јело сервира, забављају ређањем коцки.

КРАЂА УМЕТНИЧКИХ ДЕЛА

За седам протеклих година у Италији је украдено 900 уметничких дела из 47 музеја, 68 цркава и 82 приватне колекције. Ове цифре су добијене од званичне статистике. Од 1796 до 1809 године Наполеон је пренео у Француску 1000 платна мајстора ренесансе, а исто толико и скулптура. Затим хитлеровци су опљачкали око 600 слика и скулптура.

Међународна пијаца украдених дела налази се у Швајцарској. У септембру 1963. године у Лудерну је продато на јавној лицитацији на стотине уметничких дела од мермера, бронзе и печене глине, као и много ваза и новчића. Све су то биле украдене ствари.

После проучавања разних каталога издатих у Швајцарској, Италијани су запазили да је само у 1963. години продато у Швајцарској око 5.000 етруско-римских ваза у вредности 5 милиона франака.

Већина ових уметничких дела из Швајцарске одлази за јужноамеричке магнате нафте, индустријалце, сопственике

плантажа. Њих много не интересује одакле иста дела потичу. Готово је немогуће пронаћи сва уметничка дела, чак и у иностранству. Професор Бруно Морађоли, генерални директор лепе уметности, у Риму изјављује: „Не постоји међународни споразум за враћање уметничких предмета“.

Полиција у Италији успела је да пронађе око 25—30% украдених дела. У иностранству Интерпол може да ухапси лопове, али не може да тражи од неког приватног музеја или колекционара да врати неко дело које је купио добронамерно. Дакле, једино остаје да се ове ствари враћају преко пријатеља, наравно уз високе награде.

СТАТУА ОСУЂЕНА НА СМРТ

Теагенес из града Тасоса, у старој Грчкој, у 5. веку пре наше ере, био је одличан спортиста, како би ми данас рекли. Прича се да је он освојио 1.300 разних олимпијских медаља, па му је зато, у знак признања, подигнута статуа.

Међутим, један његов ри-

вал, заслепљен љубомором, долазио је ноћу и либио статуу да би на неки начин дао одушка својој љубомри. Тако се десило да је једне ноћи статуа пала пре ко ривала и убила га. Због овога је суђено мермерној статуи и она је осуђена на смрт на тај начин што је бачена у море.

У српској књижевности XVIII века постоје три књижевника, три велика путника. Од њих је данас најпознатији Доситеј Обрадовић. Јована Рајића проучавају историчари, а Герасима Зелића мало ко и да помене. Он није ушао ни у једну историју књижевности, иако његов животопис обилује занимљивим страницама, ванредним подацима о нашим људима и њиховим наравима, о многим догађајима који су значајни за нашу политичку и културну историју.

У одабраним одломцима овај Зелићев животопис, који је делимично објављен тек 1823. године — четрдесет го-

дина после Доситејевог „Живота“ — може и данас да заинтересује нашег читаоца.

Зелић, Далматинац и калуђер, упознао је „славног учитеља српског господина Доситеја Обрадовића“ док је овај био учитељ у Далмацији. Када се Зелић први пут отиснуо у свет из далматинског манастира Крупе, не даље од Срема, — у Карловцима, 1778. године, поново се сусрео с Доситејем, који му је „љубезно показао све великолепије митрополитско“.

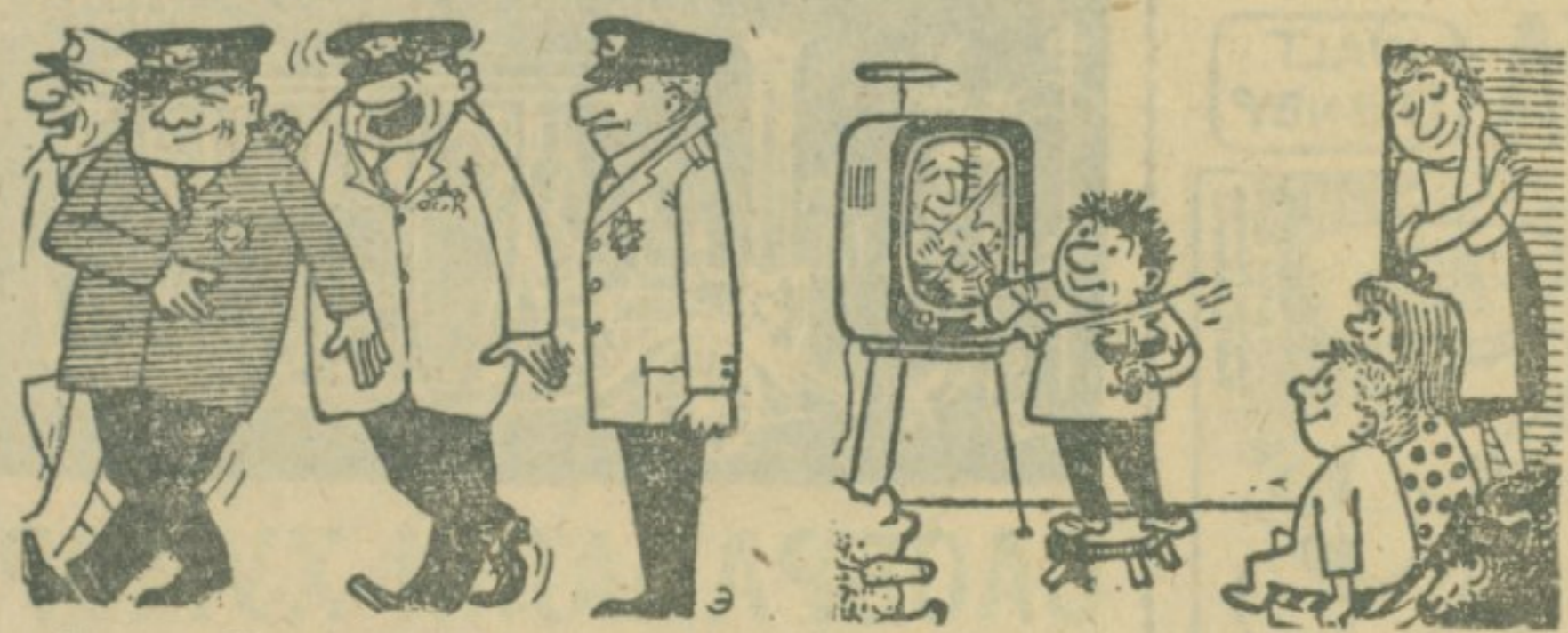
Много година касније, за време последњег Доситејевог боравка у Бечу, поново су се нашли и с „многом српском господом и официрима“ провели заједнички неколико месеци „доста добро“. Тада је Доситеј био на крају својих путовања. Јован Рајић давно се већ смирио, а Герасим Зелић, теран својим и народним пословима, видеће још доста света и доживети више горких, него радосних дана. Дотада је већ два пута био у Русији, све до Херсона и Азова, обишао је српска насеља у Славеносербији, био у Кијеву, Москви и Петрограду; обишао је Мађарску и Пољску, задржавао се дуже у Варшави, Лавову и Кракову. На Црном мору доживео је страховите олује попут Доситеја и Рајића. А из Цариграда, као и они, бежао од куге.

Стопама Доситејевим ишао је у Смирну. Прокрстарио

је Јерејско и Јадранско море, а у Светој гори (Атосу), као и оба његова претходника, упознао је злобу, пакост и незнање чувара славних „царских задужбина“. Као поданик Млетачке Републике, којој је припадала Далмација, често је одлазио у Венецију, где се, не једном „тресао од страха“ да га не ухвате њени жбири и не предаду државној инквизицији. У Далмацији, каже Зелић, родила се пословица „Ко упадне у инвизиторове руке крив, не излази жив; а ко је прав, не излази здрав“. На својим путовањима овај необични путник из Далмације упознао је све словенске народе и сматрао да су „један једини народ, говорећи словенским језиком, но да само у језику имаду неку разлику“.

Герасим Зелић био је један од изузетних наших људи који је лично упознао најчувеније европске владаре и државнике свог времена. У Венецији је упознао последњег млетачког дужда, а у Варшави последњег пољског краља Станислава Поњатовског. Разговарао је с литавским кнезом Радзивилом, а Катарина II, руска царица, пољубила му је руку, као црквеном лицу. Кнез Потемкин примио га је неколико пута, и дао му дозволу да може да путује по целој Русији. Три пута је био с аустријским царем Јосифом II, па је чак присуствовао и његовом састанку с ру-

ДОГОДИЛО СЕ У ...

... Чикагу. Шездесет старијих полицајаца, изабраних жребом, морали су да се опију вискијем да би својим млађим колегама, по систему очигледне наставе, приказали каква реакција наступа од претераног уживања овог пића.

... Енглеској. Будући виолинисти ускоро ће моћи да свирају на виолини уче преко телевизије. Тврде да ће телевизијски учитељ виолине на енглеској телевизији бити чувени виолиниста Јехуди Мењухин.

РАД СРЦА У ЦИФРАМА

Ниједан орган људског тела не одликује се таквом радљивошћу као срце. Ево како је изражен рад срца у цифрама:

За један минут срце направи просечно 70 откуцаја, за 24 часа — више од 100.000, а у току године — 36,5 милиона. За 60 година (рачунајући ово као просечан људски

век) — 2 милијарде и 200 милиона откуцаја. При сваком скупљању срце истискује око 60 кубних сантиметара крви, што у минути износи око 4 литара, за 24 часа — 6 тона, за годину — 2.200 тона, за 60 година — 130 хиљада тона. Да би се превезла ова количина крви у цистернама од 50

тона, било би потребно 2.600 таквих цистерни.

Дрвени полицајац

Дуго времена на углу једног француског града стајао је полицајац направљен од дрвета и обучен у комплетну униформу. Овај симбол закона и поретка деловао је на шофере. За време „дежурства дрвеног полицајца“ у граду није дошло ни до једне аутомобилске несреће. Међутим, то је за полицајце изгледало као увреда, па је издато наређење да се дрвени полицајац уклони са места. Наредба је образложена следећим речима: „Било би жалосно, ако би дрвени полицајац доказали на делу да су исто толико корисни, колико и живи полицајци“.

Девојка — поткивач

Осамнаестогодишња Флоренса Рурк из једног села у близини Мајамија, једина је жена у Сједињеним Америчким Државама која се занима поткивањем коња. Поткивачки занат Флоренса је научила од свог оца — старог поткивача.

ЈАПАНСКИ БИТЛСИ

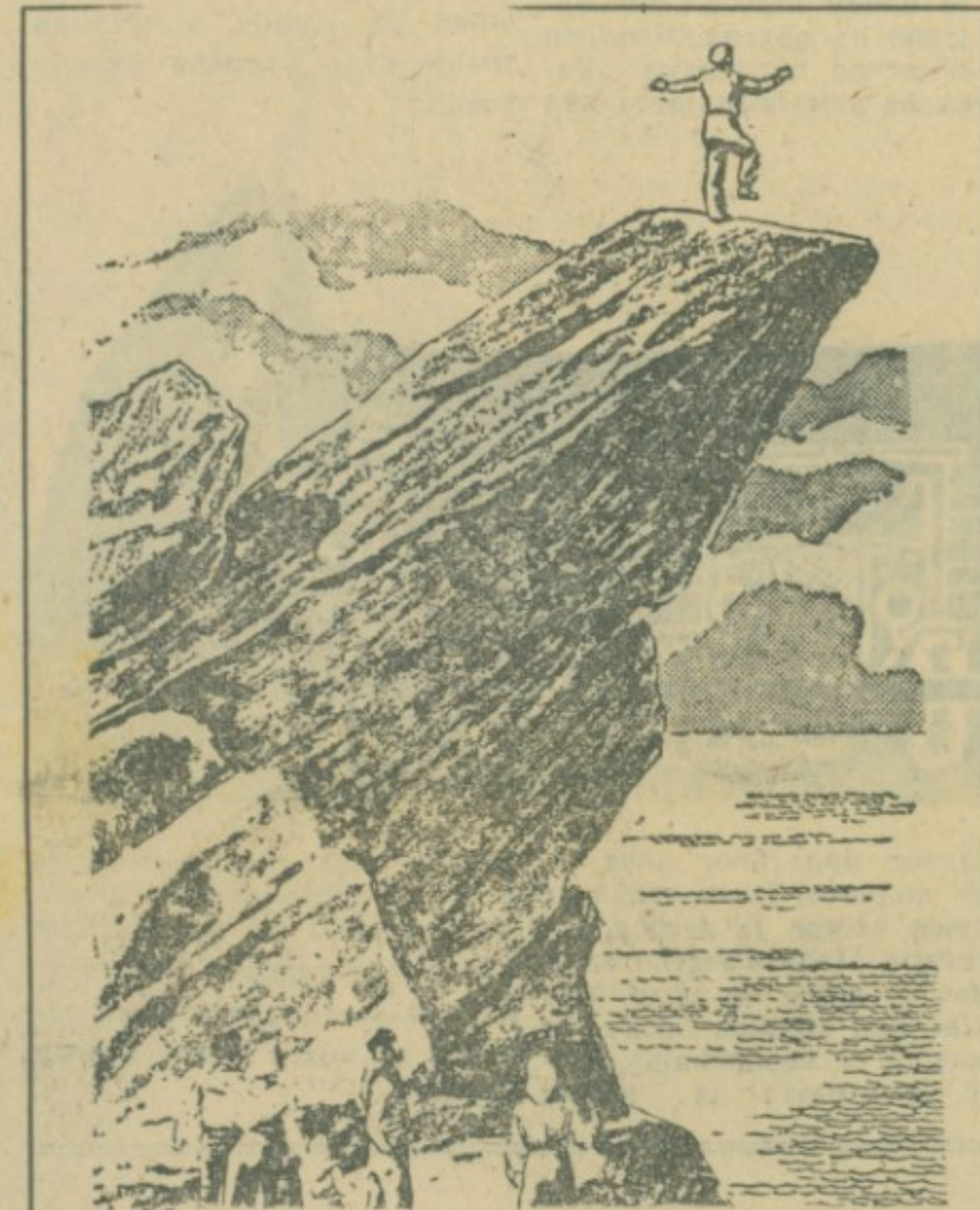

Јапанска омладина нашла је нови идол: „Битлсе из Токија“, за којима сада лудује. Али, како ће се дуго одржати „Битлс-талас“?

Јапан има своје власти Битлсе. Младићи: Јоџи Ока (21), Јиро Ичигава (19), Такаши Саито (19) и Мацато Судо (18) носе фризуру као Битлси. Са гитарама у рукама они на свој начин својим песмама одушевљавају јапанску омладину. Неизвесно је дали ће ова четири младића направити „животни посао“ као њихови енглески узор. Можда имају изгледа да их нека концертна пословница или грамофонска фирма позову у Европу да тамо демонстрирају забавну музику Далеког истока. Према мишљењу стручњака за ову врсту песама младићи би требали да пожуру, јер ти стручњаци сматрају да ће Битлс-талас убрзо ишчезнути.

ЈАПАНСКИ ТИНЕЈДЕРИ СТАВЉАЈУ СВОЈИМ ОБОЖАВАНИМ ТОКИО-БИТЛСИМА АУТОГРАМЕ НА ЊИХОВЕ СНЕЖНО БЕЛЕ КОСТИМЕ

САМО ХРАБРИ

На острву Сеинт Килда, Шкотска, постојао је обичај да сваки младић који хоће да се ожени мора дати доказ о својој храбрости, па тек онда је добијао дозволу за женидбу. Међутим, доказ храбрости није било лак, а састојао се у следећем: младић је требало да стоји извесно време на врху „стене заљубљених“ и то на једној ноzi. Врх стене је у ствари гребен и требало је балансирати. Висина гребена налазила се 259 метара изнад морске површине.

У предграђу Чикага налази се једна фабрика чије размере достижу величину неког центра за истраживање. „Бомбе“ које се производе у овом граду фабрика изису од обичног, већ слатког леда... сладоледа.

Изнад улазних врата обеша на је цинковска реклама на којој словима у боји пише: „Овде се прави најбољи сладолед на свету. Уђите да га видите“.

То је најпријатнија посета која се може учинити за време пасијих летњих врућина, јер температура која влада у овој огромној хали увек је неколико степени испод нуле.

Као у неком филму Волта Дизнија све почиње „балетом“ цинковских кутлача које се окрећу у истом ритму. Читаве реке млека падају у водопадима у аутоматску мешалницу. Мало даље у реку кремова уливају се притоке у различитим бојама: жуте, наранџасте или љубичасте. А блокови у пола обрађени, величине грудве бутера, клизе по покретном тепиху.

Брдо сладоледа

Техника и справе којима се прави ова огромна количина сладоледа су скоро исте као у некој челичани, само што је метал замењен млеком.

Краљем сладоледа у Америци сматрају неког Хауарда Џонсона, пореклом из једног градића у Масачусетсу, у коме је у почетку његова радница представљала главни куриозитет. Сладолед који је он прави надмашивао је далеко квалитет његових конкурената. Говорили су да он зна неку тајну справљања сладоледа. Међутим, он је само користио

рецепт који је наследио од своје баке, трудећи се да га што више усаврши, додајући му разне мирисе што је за оно време било необичајено.

У свакој од његових данашњих 3000 филијала купцима стоји на располагању више од 30 различитих врста сладоледа направљених у седам фабрика. Џонсон је покушавао да направи две стотине врсти, али купци се углавном опредељују за сладолед са ванилом (52,8%) или са чоколадом (17,5%).

Међутим, данас у Америци постоје специјалне фабрике које производе сладолед специјално за болеснике који пате од грла. У неким америчким болницама се препишује

болесницима који не могу да гутају сладолед са белим пилећим месом, телећом дигерицом и спанаћем.

Да би се добиле одређене количине хране и сладоледа позната фирма Борден је ангажовала специјалне хемичаре који у њеним лабораторијама мере све на грам.

Да би се разумела околна бригаа око справљања разних врста сладоледа треба поменути само овај податак — у Америци се сваке године потроши десет милијарди литара сладоледа... од њега би могли да се направе други Хималаји.

Потрошња сладоледа се повећала осам пута између 1939. и 1949. године, а утростручила између 1949. и 1958. године, а отада се опет утростручила.

НЕГО РАДОСНИХ ДАНА

ском царицом Катарином у Херсону. По народним пословицама нишао је аустријским царевима Леополду II и Францу II, који га је неколико година држао заточеном у Бечу, када је Зелић већ био старац, болестан и насилно удаљен из свог „несрећеног отечества Далмације“. Душевно мученом и злостављаном од врховне бечке полиције, због тога што је пружао отпор аустријском насиљу против народа у Далмацији, цар Франц му је у неколико разговора дао до знања да он сам хоће да се тако са њим поступа. — „У њега је камено срце и камена душа“ — записао је Зелић у својим сећањима.

У бурним временима после француске револуције и пропасти Млетачке Републике и Далмација је променила своје господаре. Била је и аустријска и француска. Због народних послова за време француске владавине над Далмацијом смер Зелићевих путовања скренуо је према западу: Италији и Француској. Сада је дошао у додир с Наполеоновим генералима и војводама Мармоном и Дандолом, управљачима Далмације, и освајачем Дубровачке Републике Лористоном. С поткраљем Италије, Наполеоновим пасторком Еугеном Боарне, кога је неколико пута посетио у Милану, с напуљским краљем, чувеним војсковођом Миром и са — самим Наполеоном.

Герасим Зелић оставио је далеко иза себе черкеске степе и Калмике са обала Азовског мора. Пут га је сада водио преко „Алпијске планине, које се поштују као највише у Европи, и које раздељују Италију од Француске — у сам Париз. Као народни „депутат“ из Далмације Зелић је са још двојицом својих земљака изабран да присуствује Наполеоновом венчању с аустријском принцезом Лујзом, кћерком оног цара у кога је било „камено срце и камена душа“.

Далматински „депутати“ кренули су из Задра 16. јуна 1809. године, страхујући како ће прећи Јадранско море до Анконе, јер су Енглези, вршећи блокаду Француске, крстарили по свим европским морима, пленећи трговачке бродове. — „Но само што нисмо упали у руке једној енглеској фрегати која нас је херала два добра часа смордо до под Реканате (у близини Анконе). И да се буде вратила за ухватити два друга трговачка брода који за нама иђаху у Анкону, били би нас занста ухватили и одвели у Малту“.

Тада је био опасан морски пут по Јадрану па се радије ишло уз обалу, и сувим, макар то било из Задра у Шибеник, јер су свуда на мору вребали „корзари (гусари) енглески“, а поред њих и „прави морски разбојници“. За-

државајући се по градовима у Италији, Швајцарској и Француској, а путујући највише кочијама и дилижансом, наши депутати најзад стигоше у Париз, 19. новембра 1805. — „И нађемо квартал близу Тољерија (Тилерије), то је близу царске палате“.

Сада се пред Зелићем отворио један нови свет, пун сјаја, раскоши, богат, величанствен, запањујући и за њега који је већ дотада видео многе европске царске и краљевске дворове. Наполеон је био на врхунцу своје моћи. Сјај и величину своје империје хтео је да испољи поводом свог царског венчања.

ПЕПЕЉУГИНА НОВОГОДИШЊА ПРИЧА

WALT DISNEY

САОБРАЋАЈНИ ХУМОР

На улазу у један град у Тексасу постављена је табла на којој крупним словима пише: „Прошле године бензин је у нашем граду убио 159 људи. Деветорица су му принеле упаљену шибицу, једанаест се превише надисало његових испарења, а осталих 130 „дали су превише гаса“.

У старој Енглеској постојао је закон: испред сваких „механичких кола“ обавезно мора да иде гласник „да би се добри хришћани благовремено могли склонити у најближе куће“. Тако је све до 1896. године испред омнибуса — неудобне сандучине с парним мотором — корачао скоротеча у средњовековном оделу, с дугачким пером на капи и црвеном заставом у рукама. Мада је омнибус могао да развије брзину и до 40 километара на час, он је морао да се ограничи на највише десет, јер човек испред њега није могао брже да иде.

У стара времена када се још путовало поштанским дилижансама, места у њима била су подељена на класе мада се ничим нису разликовала једна од других. Кочијаш би објаснио путницима: „Разлика ће вам бити јасна кад будем почели да се пењемо уз планину. Путници прве класе остају на месту; путници друге класе ићи ће пешице уз кочије, а путници треће класе гураће кочију узбрдо.“

Једног пролетног дана, у сред поднева, један стари теретњак застao је наред Трага опере. Поправљајући квар, возач је више од пола часа лежао под колима. Затим, из винишви се саобраћајцу, шофер је отишао да... прими велику опкладу. Наиме, он се с неколицином својих другова опклadio да ће у време када је на улицама саобраћај најживије одлежати пола часа на леђима у самом центру Париза.

ПАСЈИ ПЕРИ МЕЈСН

Педесет четворогодишњи адвокат Хенри Њумен обавља праксу већ 25 година и познат је по нарочитом начину одбране својих клијената који је веома сличан тактици познатог америчког адвоката Пери Мејсна, јунака многобројних романа чији је аутор Ерл Стенли Гарднер: детаљно анализирање случаја са изненађењем на крају и неочекиваним откривањем правог злочинца. Због тога га и зову „пасји Пери Мејсн“.

За време другог светског рата Њумен је као капетан РАФ-а провео две године у Италији где је био званични бранилац при војном суду. Недавно се Њумен преселио у своју нову кућу у лондонској четврти Хендон, где живи заједно са својом старом кућном помоћницом, прном мачком и великом збирком грамофонских плоча оперске и класичне музике.

Пре отприлике четири године Њумен се примио одбране свог првог четвороног клијента и отада је бранио и спасао гасне коморе најмање две стотине паса.

У Енглеској су пси пред законом исто тако одговорни као људи. Све док је без „мрље“, то јест док полиција о њему у својој картотеци ништа против њега нема, пас је сигуран. Међутим, кад пође кривим путем неминовно је да дође у сукоб са законом. Кад суд прогласи пса за опасаног, то јест кад утврди да је зубима ранио неку особу или чак неку животињу, смртна ка-

зна му не гине. Исход је другачији једино ако се његове одбране прихвати адвокат Хенри Њумен који једну за другом обори све наводе оптужбе и докаже потпуну невиност свог брањеника.

Занимљив је случај четворогодишњег пса-боксерa Феликса. Једног дана дошла су у полицију три сељака, отац и два сина, са некоег поседа у Нелзону, у грофовији Ланкастер, и оптужила свог суседа мистера Досона да је његов боксер Феликс усред бела дана растргао њихову овцу. Додали су још да су сва тројица добро видели пса, да су га препознали, па чак и извесно време гонили, али да им је он умакао.

С обзиром на такве доказе по ложај мистера Досона, а још више његовог пса, био је прилично црн. Ако судија прогласи оптуженог за кривца, ништа га више не би могло спасти.

Тада је Удружење за бригу о псима поверило Хенрију Њумену задатак да пред судом брани Феликса. После четворочасовне расправе и давања изјава сведока и тужитеља, Њумен се обратио судском послужитељу речима:

— Уведите оптуженог у дворану.

У дворану је ступио оптужени пас кога је на узици вокао лично мистер Досон. Када су тужитељи угледали пса, сва тројица су готово углас повикали.

— Да, тај пас је преклао на шу овцу.

Мистер Досон је провео пас кроз читаву дворану да

би сви могли добро да га виде. Сва три сељака су и даље тврдила да је то баш „тај пас“.

Тада је устао Њумен и следећим речима обратио се судији:

— Овај пас се зове Цезар и у време када је овца страдала налазио се десет миља далеко од места злочина, у доми свог господара, баш као што је и Феликс био у кући свог газде. Очигледно је да се у овом случају ради о погрешно утврђеном идентитету. Како да осудите неког пса на смрт кад није доказано да је баш он кривац?

У том тренутку отворила су се врата и у дворану су увели Феликса. Сличност између њега и Цезара била је запањујућа. Феликс је био ослобођен оптужбе.

Велико узбуђење изазвао је својевремено у јавности судски процес против Рекса, „заљубљеног пса“ који је имао навику да сваку девојчицу и девојку која би му се гвидела лизне по образу. Рексов господар, неки Алфред Брета, био је због ове Рексове „слабости“ чак врло поносан на свог пса.

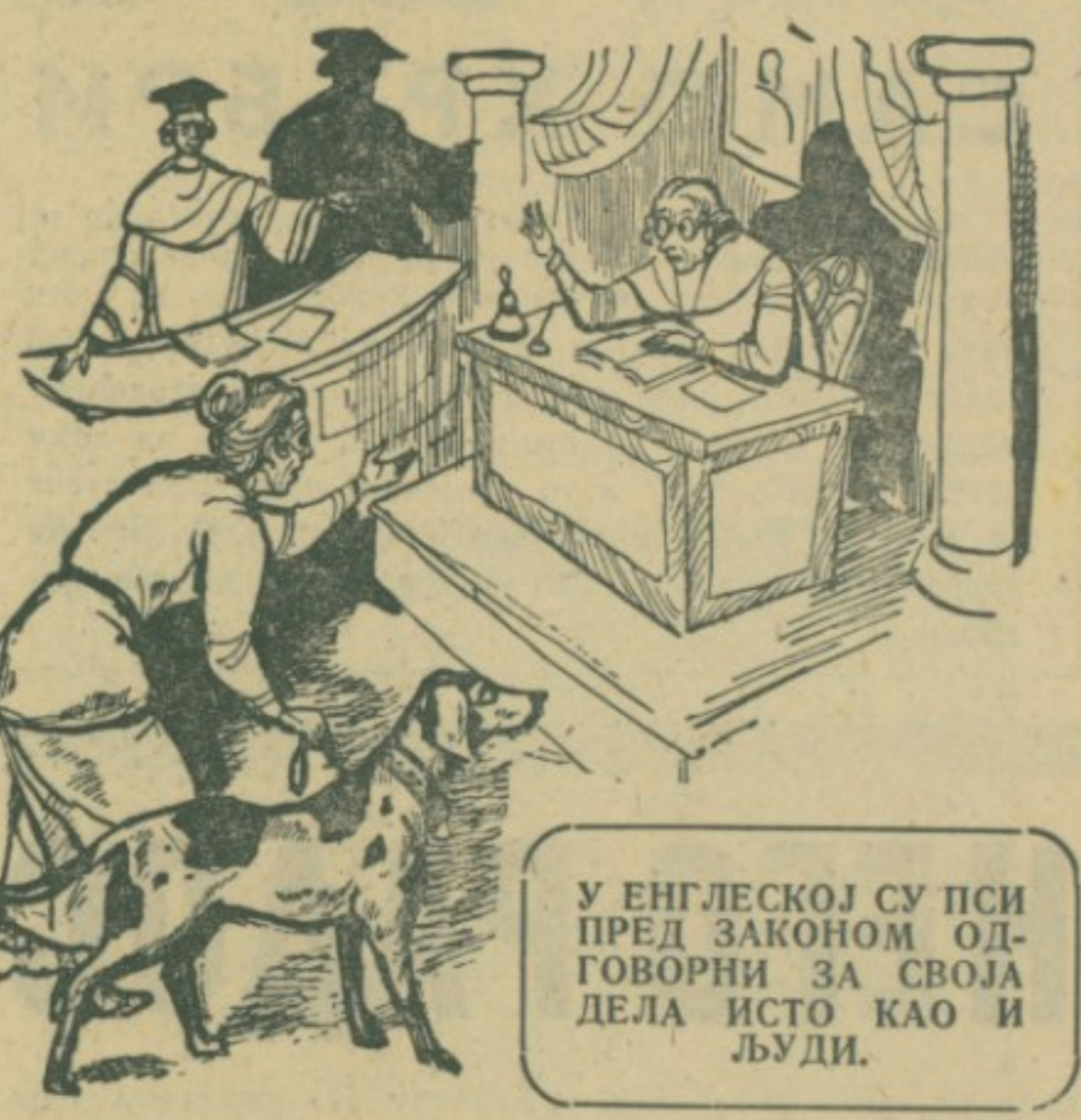
Али, једне вечери тај псећи доказ симпатија смртно је преплашио једну љупку девојку јер она није знала за ову Рексову особину. Поред тога, девојчини родитељи страховито су „надували“ читав догађај тврдећи да је њихову кћерку „дивљачки напао и скоро преклао вучјак по имени Рекс“, па су на основу тога захтевали најгоржу казну

за „злочинца“ и велику одштету за претрпљени страх.

Оптужба је била озбиљна. На крају расправе, када је одбрана већ изгубила готово и последњу наду на успех, Хенрију Њумену је синула просто генијална мисао: захтевао је да се без одлагања донесе пред судију хаљина коју је несрећне вечери нападнута девојка имала на себи. Када је хаљина донесена, сви у судници могли су да виде да је не само потпуно цела, већ да на њој нема ни најмање мрље. Да је Рекс стварно напао девојку онако како су тврдили њени родитељи, то би се, без икакве сумње, бар у нечем морало видети и на хаљини. Рекс је био проглашен за невиног.

Истина, нису сви Њуменови клијенти имали ту срећу да буду потпуно ослобођени оптужбе. Неки су осуђени на казну затвора; међу њима је било и таквих које је суд осудио на „доживотну робију“. Такве осуђенике затварају у у једини у Европи „поправни дом за псе“. То је најмодерније уређен псатарник који је пре четири године отворен у близини Вотфорда. Псатарник се издржава од средстава које даје добротворно друштво „Национална лига за одбрану паса“.

У псатарнику је недавно било 17 паса који су чекали суђење и 8 већ осуђених. Међу њима два осуђена на доживотну робију: четворогодишњи германер Блеки и трогодишњи мелез Ким. Блеки је раније већ два пута био осуђи-

У ЕНГЛЕСКОЈ СУ ПСИ ПРЕД ЗАКОНОМ ОДГОВОРНИ ЗА СВОЈА ДЕЛА ИСТО КАО И ЉУДИ.

ван и правим чудом се спасао смртне казне.

Блеки је једног дана пред кућом своје господарнице ујео неко дете. Господарица, Мери Ален, морала је пред судију који ју је због Блекијевог преступа строго казнио. Али, Блеки се није поправио. После свега месец дана он је поново угризао једну особу и тада га је поротни суд у Екстеру осудио на смрт. Међутим, осуда није могла бити извршена јер је у међувремену пса купио за десет фунти председник Удружења за бригу о псима. Тај трик је изменио Њумен који се у томе позвао на неки заборављени закон из 1916. године.

Други осуђеник је Ким. Његов случај је просто дирљив. Пас је био својина неке ста-

ре глуве жене и стално је био привезан за сто у кухињи. Његова дужност је била да старицу и њену имовину чува од провалника. Међутим, када су једном неки суседи дошли неким послом до старице Ким је ујео једног од њих. Вршио је само своју дужност. Али, судија није мислио тако и осудио је Кима на доживотни затвор. Ким проводи своје дане „иза решетака“ поправног завода у Вотфорду где ће и завршити свој живот.

И поред успеха и славе Њумен није богат. Његов хонорар износи просечно око 50.000 наших динара, а добија га од „Националне лиге за одбрану паса“. А то је, као што смо већ поменули, добротворно друштво.

КО СУ БИЛИ ГУСАРИ

БРИТКО ОРУЖЈЕ

Док су Шпанци с муком продирали путем, артиљерија се ујутала. Олонец је чекао овај тренутак. Сада су могли да се боре сабљама и мачевима.

Војници гувернера Мериде ухваћени су у клопку. Појављујући се из баруштине, људи Мишела ле Баска почели су да урлају иза њихових леђа. Група коју је предводио сам Олонец прекинула им је повлачење и журнула у контранапад са сабљама у рукама. Две стотине Шпанаца падо је у борби, а други су се једва спасли бежећи у шуме.

ГИБРАЛТАР У ПЛАМЕНУ

Одмах после тога, флибустири су опљачкали утврђење и артиљерију. Град је био у њиховим рукама. У овој области боравили су два месеца, убијајући све Шпанце који су одбили да им предаду своје благо. Затим, Олонец сазва наново свој ратни савет и предложи да се нападне Мерида. Али, пирати, који су желели пре свега да прво негде склоне своје опљачкано благо, одбише тај предлог. Олонец је затражио од гувернера откуп за Гибралтар (утврђење у том крају). Када га није добио, он је запалио град, а онда се вратио на свој брод.

НОВА ЕКСПЕДИЦИЈА

Кад су стигли на Острво корњача, он је израчунао вредност пљачке. Та сума је била огромна: 260.000 талира у драгоценим предметима, а 100.000 талира у роби и 500 робова.

Олонец није имао никакве тешкоће да нађе људе и бродове за другу експедицију. Хтео је да се упути ка језеру Никарагва и опљачка градове поред река. Пет бродова са 600 људи кренуло је. Али због потпуно мирног мора, они нису могли да крену, па су вратили бродове на Острво корњача, изузев оног на којем је био Олонец, који се насуквао у Лас Перлазу. По сада је демолирала брод да би од њега начинила шалупу.

ЗАСЕДА ИНДИЈАНАЦА

Шалупа бродоломника била је мета за Шпанце близу широког ушћа реке Сент-Жан. Флибустири су морали да се склоне у заливу Даринген, да би избегли пораз. Искрцали су се на неку пуну обалу и продри у дунглу која се протезала све до мале плаже.

Истог дана по искрцавању један пират нагло се срушио на земљу и истог момента умро. У малој, али дубокој рани коју су пронашли између његових лопатица открили су један кајманов зуб. Пирати су одмах схватили да га је сигурно избацио из дуваљке неки Индијанац у заседи.

Сутрадан су их Шпанци на падали свом снагом. Олонец се очајно бранио ударајући сабљом, али један буздован

га погоди у врат између рамена. Само један пират успео је да се спасе, кријући се у шибљаку. Кад је пао мрак, он се упути ка шалупи коју су на обали чувала четири друга. Испричао им је трагичан крај Олонеца. Сакривен

на ивици једног пропланка, он је видео како Индијанци леку живог пирата привезаног за стабло једног бора.

Пет преживелих пирата успели су да побегну веслајући из све снаге и да се дочепају Острва корњача.

АПАРАТ — УЧИТЕЉ ПЛИВАЊА

У Марсеју је пре извесног времена „положио све испите“ апарат који непливачима помаже да науче да пливају. Апарат се састоји од три ваздушне коморе на којима се налази уређај за координирање пливачевих покрета. Према тврђењу очевидца, апарат гарантује потпуну безбедност и успех чак и најнеспособнијим и најплашљивијим.

ПРИНОВЕ

Првих дана децембра месеца два европска зоолошка врта добила су принове којима су се обрадовали и службеници вртова и посетиоци. У зоолошком врту у Бристолу угледала је свет мала жирафа која је добила име „Полета“. Брига одраслих жирафа око потомства није лака. Разлика у висини сувише је велика.

Зоолошки врт у Копенхагену добио је малог нилског коња, коме су дали име „Чарли“.

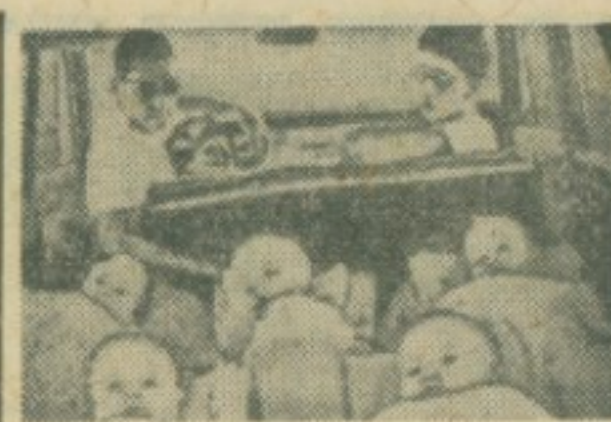

ПОНОС РОДИТЕЉА: БЕВА-ЖИРАФА НАЗВАНА „ПОЛЕТА“

Четворогрба срећа

По арапском веровању, једном у четири века-раћа се четворогрба камила, која доноси срећу власнику. Једном је у неком арапском граду домаћин извео на пазар ретки четворогрби „амулет“. Одмах су се сјатили купци, јер су многи желели да постану срећни. Довитљиви власник четворогрбе камиле набијао је цену. Коначно је погодба склопљена и камила продата.

Бивши власник овог чудесног „амулета“ сматра себе потпуно срећним, јер је успео да камилу прода за баснословну суму.

Петорке у шетњи

Недавно су петорке из Абердина, у Сједињеним Америчким Државама, навршиле годину дана. Тим поводом су се срећни родитељи заједно са децом прошетали аутомобилом.

ЗНАТЕ ЛИ...

... да је притисак крви код паука једнак као и код човека.

... да дelfин има 96 зуба, па ипак гута храну нежвакању и потпуно целу.

... да ноћ, када најбрже трчи, прави скокове дуге 8 метара.

... да најслађа биљка на свету Eupatorium Rebaudina-um расте у Парагвају. Њен сок је 300 пута слађи од шећера. Једна кап овог сока довољна је да би се засладила шоља чаја или кафе.

... да људски мозак обично садржи 90 одсто воде, а срце 80 одсто.

... да у Порто Рику у току шест година није било сунца само 17 дана.

ПОВРАТАК У ДОМОВИНУ

Као што је познато, за снимање појединих филмских сцена многе дивље животиње допремају се у Европу из Африке. Међутим, недавно су два лавчета из зоолошког врта у Даблину пребацили у Африку, јер у афричком резервату у Бечуаналенду нису могли да нађу лавића који би жељену улогу могао да одигра тек успешно као његови европски сродници.

ПРВО КУПАЊЕ БЕВЕ НИЛСКОГ КОЊА У ЗООЛОШКОМ ВРТУ У КОПЕНХАГЕНУ.

МАЛИ АЛИ... ОХО: ЧАРЛИ ЈЕ ТЕЖАК ШЕСТ КИЛОГРАМА

НЕВИДЉИВИ

материјал из тог досијеа... са ова два самоубиства? Не сад сам га се сетио... разумем...

— Инспекторе, проучио сам досије, али не могу да дођем себи, шта нам је потребан у овом случају. То је случај од пре четири века... Не знам одакле у нашем досијеу... Време вештица, инквизиције...

— Рели, mudar је био онај који га је убадио у досије у коме се налазе „случајеви такзованих невидљивих убица“... Уосталом, шта пише?... Је ли добро схватио?...

— Ништа, обично... Неки Џон Париц, дрвосеча, оптужен је да се у шуми састајао с ђаволом...

Морисон се насмеја:

— Рели, ко је Џона оптужио и зашто? Површно си извештај прегледао...

— Па неки племић, који је у шуми убио неког другог племића. После убиства видео је Парица како је измакао. Племић је посумњао да га је Париц видео. Да би тајна остала тајна, послужило се триком. Оптужио је Парица да он као дрвосеча не иде послом у шуму, него да разговара с ђаволом. Када је дрвосеча за то чуо знао је шта га чека и да му нема спаса, па се обесио о неко дрво.

— Дакле, осмехну се инспектор, племић је успео да уклони сведока свога злочина.

— Па? Какве везе то има

— Добро сам испитао све и прикупио податке. Оба научника која су радила у институту били су веома скромни и вредни. Али, како су хуљали они су знали да им њихов шеф Дрејк завиди. Осим тога, они су знали да се шеф у својим делима послужио материјалом из давно написаних књига, да је користио њихова сазнања из њихових рукописа када они ту нису били и брже-боље их објавио као своја. Дрејк се дочепао свега што је у њиховим делима вредно, па је, служећи се опробаним методом — интригом, створио такву паклену атмосферу око њих, да они више нису могли издржати и извршили су самоубиство. Уосталом, то сам наслутио и по једној забелешци научника Финча која је случајно нађена. Дакле, уклонио је сведоке својих неделла на препреден начин...

— Невидљиви убица, прошапта Рели.

— Да, додаде Морисон... И све је признао.

— Признао? Ко? Шта? питао је у чуду Рели.

— Дрејк, мирно одговори инспектор Морисон. Пре него што сам дошао овамо на састанак ухапсио сам га. Када сам пред њега изнео све чињенице, он није имао куда... Али, која вајда, два су човека нестала.

ЧУДАН ТОК РЕКЕ

Познато је да у природи има појава које су веома необичне. Једна од њих је и ток реке Бутрона, која се налази код меса

ЦИН ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА

Суперснажног робота, ви соког преко пет метара, конструисали су у једној америчкој лабораторији. Сви покрети овог чина за сивају се на биоелектричним импулсима човека који је смештен у његовој унутрашњости.

Човек чини покрет потребан да би се из зем-

ста Пленсија, у Шпанији. Ова река својим током прави скоро потпуно прави скоро потпуно правилац круг.

ВОЛШЕБНА ЛУПА

Волшебном лупом назвали су јапански стручњаци телевизијске индустрије сочиво које су недавно начили и које се може поставити испред сваког телевизијског екрана. Сочиво повећава слику до 72

сантиметра (по дијагонали). Исти ови стручњаци конструисали су и минијатурни пријемник и намеравају да га умонтирају у бројчаник на ручном часовнику.

Инспектор Морисон више од пола сата није проговорил ниједну реч, иако је ту, крај њега, у његовој канцеларији, седео његов нови млади службеник Рели. Утоњу у мисли он је као у неком ритму испуштао димове из луле. Осматрао је колутове као да је у њима тражио решење тајне која га је мучила. Службеник Рели је то исто чинио, али је уз то испијао и виски.

Из занесености их трже телефон. Морисон узне слушалицу и за кратко време лице му обли неки чудан сјај. Разговарао је још минут-два и спустио слушалицу.

— Опет нешто ново, неко ново самоубиство? — упита службеник Рели.

— Не, него је реч о овом последњем.

— Нови моменти?

— Да... не... Са терена достава... Неки непознати грађанин јавља да се инспектор Морисон заинтересује што више за случај младог научника Финча који је извршио самоубиство... „Да испита, све, све, све...“

— Не разумем, инспекторе? упита Рели.

— Не разумем ни ја, али је појава два самоубиства веома занимљива, баш због тога што се десила код озбиљних људи пуних знања. У овом последњем случају испитао сам све о научнику Финчу. И о њега сам чуо све најбоље: паметан, вредан, добар, повучен, кућа, научни рад, физички и умно здрав; ама све најбоље. Али, нико не може да каже ни као врх од игле шта је могло да га наведе на самоубиство. Истина, да је ово први случај, отишао би у акта, али је други, па не могу да се смирим. Нисам одлуче у овој служби, већ 25 година, па сам навикао да се удубим у сваку стварицу. Ова најновија опомена са терена „да се удубим“ још ме је више подстакла да случај што боље објавим... Имам већ неке идеје...

— Какве?

— Рели, засад ништа, али те молим да проучиш случај 3072 у „досијеу невидљиве убице“... За три дана молим... И на састанак... Мени је познат

НИШТА НОВО ПОД СУНЦЕМ

Магично око на вратима, бар по својој улози, изгледа није новина. Нешто слично постојало је давно. „Месечеве двери“ на царској палати у О-Фангу, недалеко од Пекинга, које су изграђене пре 2300 година биле су конструисане од магнетне руде. Ово је у-

чињено због тога да би се спречило улазак атентатора или другог убице који су носили сакривено оружје. Привлачна снага магнета одавала би метални предмет, ако се налазио код онога који је пролазио кроз ова врата.

ДНЕВНА ШТАМПА У СВЕТУ

У последње време осећа се тенденција бројног опадања дневних листова, што се приписује спајању појединих новина или обустављању, због малог тиража. Али је ипак било и пораста, као што се види из недавно објављене статистике Унеска.

Тако је у Алжиру број дневних листова спао, за десет година, од 11 на 8. У Шведској од 145 на 123, у Италији од 107 на 91. У Холандији број дневника опао је од 108 на 99, у Норвешкој од 96 на 82, у Шпанији од 104 на 100, у Западној Немачкој од 598 на 473, у Француској од 151 на 136, у Сједињеним Америчким Државама број листова опао је од 1768 на 1761.

Ипак је већи број оних земаља, где се број дневних листова у раздобљу од 1952. до закључно 1961. повећао. Тако је у Етиопији то повећање износило од 3 на 10, у Нигерији од 15 на 23, у УАР од 33 на

35, у Јужној Африци од 19 на 21.

Осетно повећање броја новина је у Канади (од 95 на 109), затим у Мексику од 131 на 190, у Совјетском Савезу од 408 на 457, у Швајцарској од 127 на 134, у Великој Британији од 114 на 123, у Грчкој од 68 на 91, у Југославији од 16 на 19, у Мађарској од 21 на 23, у Финској од 64 на 68, у Белгији од 39 на 47 у Чехословачкој од 13 на 24; у Источној Немачкој то повећање износи од 37 на 43, у Пољској од 22 на 46, у Аустрији од 35 на 38.

У Албанији нема никакве промене (свега 2 листа) и у Бугарској стално излази 12 разних новина.

На целом свету излази укупно око 3.000 дневних листова. Њихов тираж се процењује на 39,3 милиона примерака дневно или за шест милиона више, него пре десет година. Просечно на хиљаду становника долази 158 новина.

Једна етапа

Новац за подизање сталне позоришне зграде у Београду никако се није могао поново прикупити после несрећног покушаја 1852/3. године да се сазида на подводном тлу на данашњем Зеленом венцу. Зато су се и дилетантске трупе глумаца час окупљале и давале представе по неким привременим салама и баракама, час растуриле. Било је и „гостовања“ страних уметника али су они рђаво пролазили.

Једна немачка глумачка дружина стигла је у Београд са својим управником Прајсом 1857. године. Немачки ре-

пертоар није био близак нашој публици, она је чак према „немштину одвратност показивала“, а правих Немаца у Београду није било много. Да би побољшала прилике трупа је прихватила радо нашу омладину која се окупала око ње са нашим репертоаром. У ствари ово је био само начин да се наши „глумци“, озлојеђени што немачка дружина даје представе у Београду, осамостале. Убрзо су је напустили и од јуна те године већ почели са својим представама, а Немци су се покупили и наставили своју „турнеју“.

Требао је одмах набавити и нешто „декорација и рува“ па се неко присетио да је Крагујевачком позоришту уступљен остатак реквизита београдске дружине која се растурила кад је зграда „Код јелена“, где су давале представе, изгорела у ноћи између 15. и 16. априла 1849. године.

Позорница је направљена за 30 цесарских дуката у пивари а израда нове завесе поверена је сликарско-живописцу Стеви Тодоровићу који је тек после школовања приспео из иностранства — уз награду од 60 дуката. Са одушевљењем је млади уметник прихватио посао: замислио као централну личност на завеси гуслара како свира а око њега окупљене музе. Пошто се показало да је завеса нешто шири него што је требало, иако је рађена по мери, морала је да буде сужена па је отпао један део: група људи који слушају гуслара. Доцније кад је направљена нова позорница морала се поново сужавати. Приликом нове сеобе у Сушићеву кућу дружина је понела и завесу али, после последње представе 12. октобра те године, завеса је задржао газда за неплаћену кирију. Када је тај локал закупила синагога завеса је дефинитивно загубљена.

Многи угледни грађани који су раније били навикли на представе „правог“ Ђуркови-

ћевог позоришта гледали су сада готово преко рамена на ове „детињарије“ младих дилетаната па нису ни одлазили на њихове представе. Само је средњи staleж и сиротиња тражио духовну храну у овом позоришту које је без средстава таворило од оно мало прихода од карата и сељачко се остављајући за собом дугове. Одржавало је привремено представе све до 30. новембра 1858. када је за Светоандрејску скупштину узет цео локал заједно са клубима.

Дружина се окупила поново годину дана касније и 25. новембра одржала прву представу: „Преходница српске слободе или српски хајдучи“, драму коју је тадашњи управник позоришта Борђе Малетић написао „тенденциозно“ да би „турским тиранисањем“ потресао срца гледалаца који су се већ хлади-

ли према позоришту јер им је досадно увек исти репертоар. За овај комад је Корнелије Станковић песме у „хармонију ставио“ а Степа Тодоровић је дружини „био десна рука“.

Представа је дуго припремана, било је невештих глумаца од којих неки нису умели ни да стану на позорницу као што ваља, а о „декламацији“ и мимици ни појма нису имали. Нека госпођица Милица, девојка из Аустроугарске, била је ангажована „да не би женске улоге остале незаступљене“ али је и она тек први пут излазила на сцену.

Народ је ипак у гомилама поврвео у позориште а пред представу је јављено да се причека јер ће стићи неко из двора. Због тога је „публика читав час у нестрпљењу провела“ а уместо кнеза Милоша појавио се кнез Михајло са кнегињом Јулијом.

Представа је трајала дуго јер је текст био „написан више за читање него за представљање“ тако да је у њему „остало много којешта“. Гледаоци су ипак јуначки „издржали до после поноћи знојећи се у малом локалу и загушљивом ваздуху као у парном купатилу“.

Циљ ове дружине је био да се приход одваја у фонд за зидање нове позоришне зграде. Али већ првих сто дуката тешко прикупљених, глумци су убрзо међу собом поделили.

Рекордер у тежини

Сматра се да ником није успело да оспори Лудвигу Пертлу, који живи у западнонемачком месту Розенхајму, титулу „најтежег гостионичара у Европи“. Због тога он често привлачи туристе. Његова висина је 185 сантиметара, а обим његових груди износи 190 сантиметара. Тежак је 224 килограма. На основу овога рекло би се да Пертл мора много да потроши на храну, али није тако како причају неки сведоци, јер се он задовољава са једним оброком дневно. Међутим, њега много стаје одело, јер му је за једно одело потребно осам метара штофа.

Јесте ли већ чули да...

... познато је да све врсте слепих мишева имају ехолокацију, то јест да се оријентишу

помоћу природног „радар“. Даљина дејства једног правог савременог радара износи 150 километара, а „радар“ слепог миша 2 метра. Тежина правог радара је 12 тона, а акустичког механизма слепог миша 12 грама.

... пчела разликује и облике цветова, а не само боје.

... часовничарском делатношћу бави се у

Швајцарској професионално око 53.000 људи.

... готово за све индустријске гране потребна је већа или мања количина воде. Тако се за израду једне тоне тканина потроши 100 до 610 тона воде, а за једну тону хартије 200 тона воде.

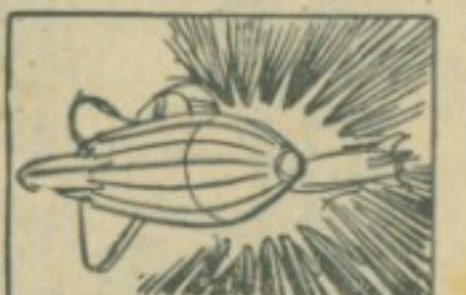
... удар грома у дрво само у два процен-

та од свих случајева изазива појаву пламена на дрвету.

... чувени поларни истраживач Берд морао је да носи „хладњак“ када је ишао на путовање на Антарктик да би сачувао храну од великих хладноћа и спречио њено смрзавање.

... рат у ваздуху први пут је приказан на филму пре него што се први пут одиграо у стварности. Још 1907. године био је у Лондону снимљен филм „Ваздушни рат будућности“

ти“ у коме један ваздушни брод бомбардује град све док један проналазач, главни јунак у филму, не обара непријатеља ракетом коју је сам изумео.

... према историји Јапана статистике, прво пребројавање становништва у Јапану извршено је још крајем седмог века.

... у Француској је 31. децембра 1963. године било 323 супер-маркета који су заузимали површину од 226.957 м².

... струне за виолину, виолончело и хар-

фу праве се од специјално припреманих прева оваца, коња или волова.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) антички град у Италији, 7) место у Јапији, 8) врста пливачког стила, 10) амерички филмски редитељ (Ричард), 12) област у Грчкој, 13) рам, 15) кућа, 16) немањ, 17) река у Сибиру, 19) хемијски знак за баријум, 20) породица градитеља виолина из Кремона у Италији, 23) стовариште, 24) град у Француској, 26) замена за кафу, 27) једнобличина биљка, 28) додатак (лат.), 29) иницијали нашег књижевника („Мртве јакке“), 31) јапанска мера за дужину, 32) индустријска биљка, 34) цр на хреда, 36) француски филмски редитељ, 38) француски књижевник („Три мускетара“), 40) североамерички драмски писац („Ана Кристи“), 41) америчка савезна држава, 42) врста сове, 43) папагај, 44) борбени поклоч.

Усправно: 1) чувено књижевно дело Иве Андрића, 2) већа, 3) иницијали нашег књижевника („Суданија“), 4) Ужичанин, 5) мера за дужину у Енглеској, 6) књижевно дело у коме писац описује свој живот, 7) школа старогрчког филозофа Зенона, 8) врста камиле без грбе, 11) Лудолфов број, 14) главни град једне суседне државе, 18) италијанска оперска певачица (Марија), 20) учесник неког догађаја, 21) врста тканине, 22) хемијски знак за калај, 23) скраћеница једне светске организације, 25) предлог, 29) морски сисар, 30) опера Ђузепе Вердија, 32) радник у каменолому, 33) полуострво у северној Европи, 35) бог љубави код старих Римљана, 37) грчко слово, 39) име глумице Гарднер.

1	2	3	4	5	6
7			8		9
10		11		12	
13			14		15
16			17	18	19
		20		21	
22	23		24		25
26			27		
	28		29		
30		31		32	33
34	35		36	37	
38		39		40	
41				42	
43			44		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) алт, 4) три, 7) нерв, 9) Спир, 10) ивер, 11) Тома, 12) ствар, 14) Мелени, 16) Котор, 17) иза, 19) из, 20) гат, 23) Л(аза) К(остић), 23) мак, 25) налет, 27) квадрат, 30) аванс, 32) роса, 34) окер, 36) Иван, 37) вена, 38) зеп, 39) роб.

Усправно: 1) анис, 2) лев, 3) трелог, 4) творци, 5) Рим, 6) Ирак, 8) вртлог, 9) стан, 13) веранда, 14) мозак, 15) излет, 16) ким, 18) акт, 21) Тарнов, 24) квасац, 26) Ласкер, 28) аван, 29) грис, 31) граб, 33) ове, 35) оно.

ЧУДНА ГОЗБА

Друштво америчких љубитеља мрва има близу 5000 чланова који их никад нису пробади да једу, али су зато приликом прославе 20. годишнице оснивања свога друштва појели: две тоне меса од нилског коња, печене од слона, котлете од северног јелена и рам-стерк од канадског јелена.

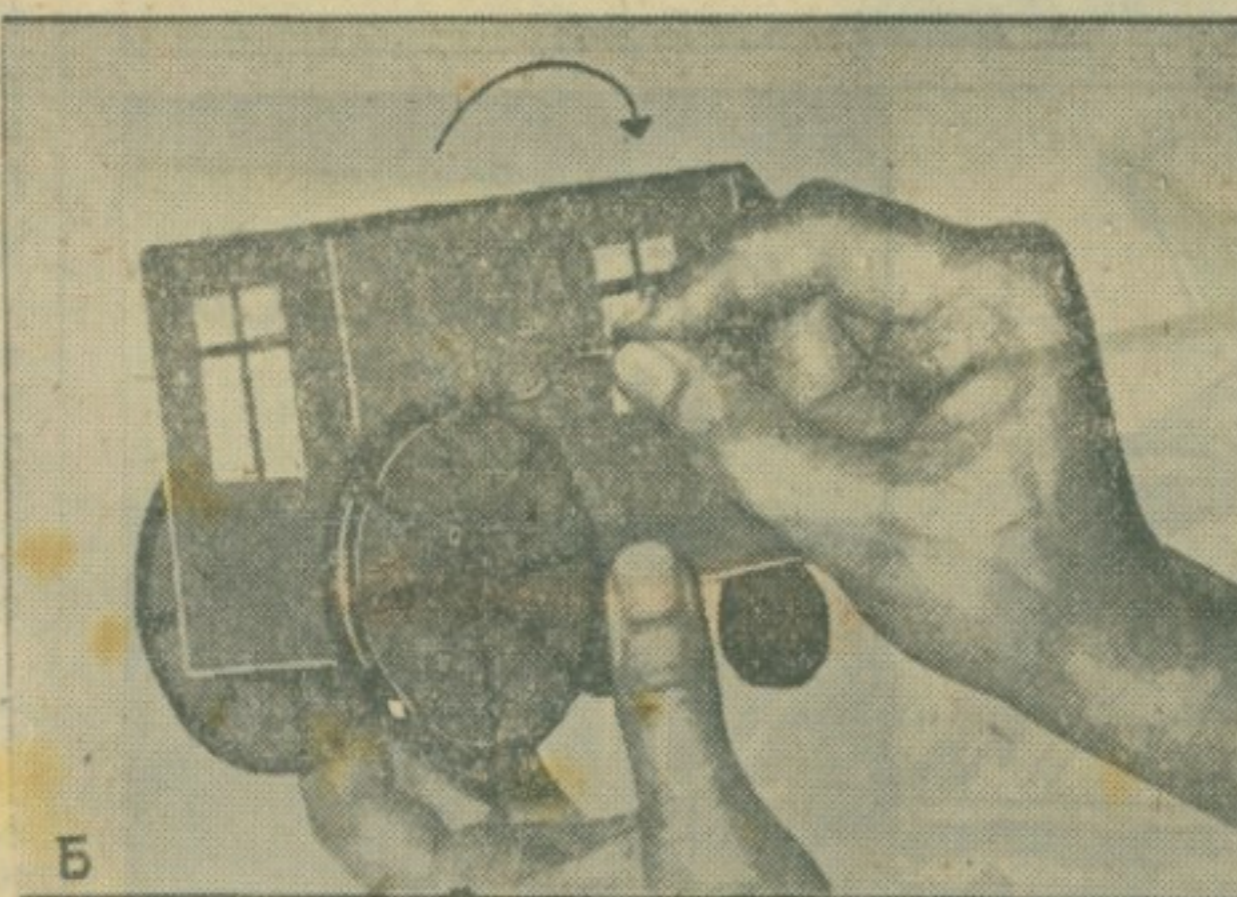
Кућа од повина

Један становник Масачусетса у САД дошао је на идеју да кућу и цео намештај направи од компримованих и за лепљених новина. За то му је било потребно 100.000 дневних и недељних америчких листова од којих сваки има велики број страница. Не зна се само како је кућа издржала прву кишу...

НАПРАВИ САМ

НАПРАВИ САМ

»МУЗИЧКА КУТИЈА«

Ова кутија која „свира“ није тешка за прављење, а поред тога није лоша и као новогодишњи поклон за млађег брата или сестру. У дрвени калем од конца забодите три мање чиноде различите дужине да бисте добили различите звукове. Разлика између чи ода треба да буде мала: 1 до 2 милиметра по игли. Затим калем ставите у једну картонску кутију коју ћете направити отприлике према ширини калема; то јест дугачку око 10, високу 7, а широку 4,3 сантиметра. На извесној даљини од калема (слика а) ставите комад запушача од плуте и кроз њега као осу провуците комад тање гвоздене жице. По изласку из кутије жицу на једном крају само заврните да се не би извала чила, а на другом је направите у облику ручице. У запушач за бодите три зрна шибице и намештите их према дужини чинода које они треба да дају додирују. Јер, окретањем запушача по могу осе-ручице врхови шибица ће учинити да једна за другом вибрирају и три чиноде у калему. На тај начин ћете добити „музику“ која ће се дотле понављати док будете окретали ручицу. Кутија вам је само „унутрашњи механизам“ док спољашњи изглед можете дати какав желите, на пример кочије, као што видите на нашој слици б, или већ како сами желите.

ИОХ НАИЗАДО

Ква-Ква!

Увећује Паја Пата

ОН ИМА ТРОЈИЦУ

Паја ушао у продавницу телевизијских апарата да би евентуално један купио. Продавац му показује различите типове апарата и за један каже:

— То је тако савршен да са њим и мало дете може да рукује.

— Е, то је баш оно што ми ваља јер ја имам тројицу „тако малих“ сестрића који су ми већ један покварили.

НЕ ТРЕБА СЕ ХВАЛИТИ

Паја и Паја су верни и Паја се хвали како је одличан тркач и 100 метара претрчи за 11 секунди.

— Дивно — каже му Паја — онда ћеш ти увек ићи у куповину намирница.

НЕМА БЕЗЕ

Шилја се запослио као столар и отишао код једне сусетке да јој за куца слику. Да би му било све при руци он узео слику у једну, чекић у другу руку, а ексер у зубе.

— Пазите! повика су сетка. Прогутаћете ексер.

— Нема везе, мирно одговори Шилја, имаћих ја још у чепу.